SAHİBKARLIĞIN VƏ BAZAR İQTİSADİYYATININ İNKİŞAFINA YARDIM FONDU

KİÇİK VƏ ORTA SAHİBKARLIĞIN İNKİŞAFINA YARDIM MƏRKƏZİ

Azərbaycan Respublikası ərazisində 700 (yeddi yüz) kiçik sahibkarlıq subyekti arasında keçirilmiş üzbəüz sorğunun nəticələri ilə əlaqədar

HESABAT

28 iyul – 01 sentyabr 2011-ci il
Bakı şəhəri

MÜNDƏRİCAT

Xülasə **3**

Terminlər **5**

Rəy sorğusunun nəticələri **6**

Nəticələr **54**

Əlavə 1. Rəy Sorğusu Anketi **56**

“İqtisadi islahatlara dair dialoqun qurulması” layihəsi çərçivəsində Azərbaycan Respublikası ərazisində 700 (yeddi yüz) kiçik sahibkarlıq subyekti arasında rəy sorğusu

Xülasə

“İqtisadi islahatlara dair dialoqun qurulması” layihəsi çərçivəsində Azərbaycan Respublikası ərazisində 700 (yeddi yüz) kiçik sahibkarlıq subyekti arasında rəy sorğusu 28 iyul – 01 sentyabr 2011-ci il tarixində həyata keçirilmişdir.

Sorğunun ərazisi əvvəlcədən razılaşdırılmış, Bakı və Azərbaycanın 8 iqtisadi rayonunu əhatə edir. Sorğu keçirilmiş yaşayış məntəqələri və respondentlərin sayı üzrə bölgü aşağıdakı cədvəldə öz əksini tapmışdır.

Cədvəl 1. Sorğu məntəqələri və respondentlərin sayı

№	İqtisadi rayon	Yaşayış məntəqəsinin adı	Respondentlərin sayı
1.		**Bakı**	**280**
2.	**Abşeron**		**45**
		Sumqayıt	45
3.	**Gəncə-Qazax**		**100**
		Gəncə	60
		Şəmkir	40
4.	**Şəki-Zaqatala**		**45**
		Şəki	25
		Zaqatala	20
5.	**Lənkəran**		**45**
		Lənkəran	25
		Masallı	20
6.	**Quba-Xaçmaz**		**35**
		Quba	20
		Xaçmaz	15
7.	**Aran**		**120**
		Kürdəmir	20
		Göyçay	20
		Salyan	20
		Yevlax	20
		Şirvan	20
		Bərdə	20
8.	**Yuxarı Qarabağ**		**10**
		Tər-Tər	10
9.	**Dağlıq Şirvan**		**20**
		Ağsu	20
	Cəmi		**700**

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin hüquqi və fiziki şəxs olmaqla bölgüsü aşağıdakı kimidir:

Hüquqi şəxs	– 12,3%
Fiziki şəxs	– 87,7%

Sahibkarlıq subyektlərinin iqtisadiyyatın sahələri üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

Ticarət	– 58,1%
Xidmət	– 33,9%
İstehsal	– 4,0%
Kənd təsərrüfatı	– 4,0%

Sorğu qabaqcadan hazırlanmış və layihənin icra qrupu tərəfindən təsdiqlənmiş sorğu anketi əsasında həyata keçirilmişdir. Sorğu anketinin tam mətni Əlavə 1-də öz əksini tapmışdır.

Sorğunun həyata keçirilməsi, lazımi məlumatların toplanması, sorğu nəticəsində əldə edilmiş məlumatların xüsusi kompüter proqramı (SPSS) ilə işlənməsi və nəticələrin analizi prosesində yüksəkixtisaslı mütəxəssislər iştirak etmişdir.

Terminlər

Sayı - sualın cavablandırılmasında iştirak edən respondentlərin cavab variantlarına görə miqdarı

Faiz - eyni cavab variantı seçmiş respondentlərin sayının sorğuda iştirak etmiş respondentlərin ümumi sayında həcmi, faizlə

Real faiz - eyni cavab variantı seçmiş respondentlərin sayının sualı cavablandırmış respondentlərin ümumi sayında xüsusi çəkisi, faizlə

Faiz artımla - sualı cavablandırmış respondentlərin ümumi sayı faizlə və artan yekunla

Cavab verməyənlər - sualın cavablandırılmasında bu və ya digər səbəbdən iştirak etməmiş respondentlər

Rəy sorğusunun nəticələri

Qeyd edildiyi kimi rəy sorğusu 700 respondent arasında keçirilmişdir.

1. Biznesiniz üçün mövcud durum necədir?

Sual sorğuda iştirak etmiş 700 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Olduqca əlverişli	54	7,7	7,7	7,7
Əlverişli	219	31,3	31,3	39,0
Nə yaxşı nə pis	301	43,0	43,0	82,0
Əlverişsiz	93	13,3	13,3	95,3
Olduqca əlverişsiz	25	3,6	3,6	98,9
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	8	1,1	1,1	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

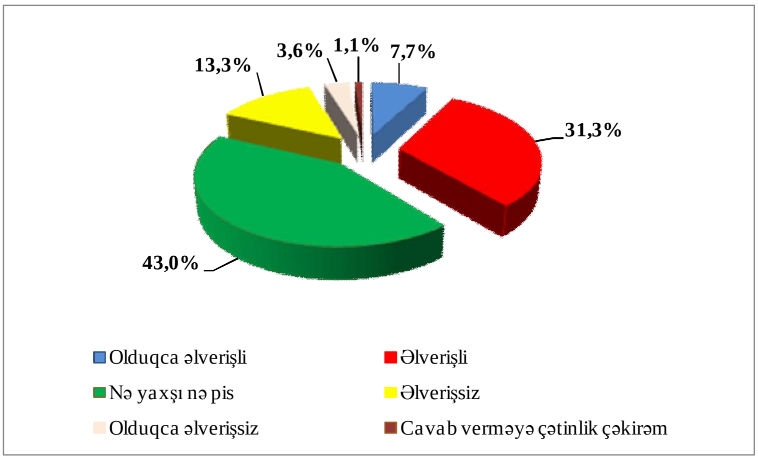

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin 43,0%-i və ya 301 respondent biznes üçün mövcud durumun nə yaxşı, nə də pis olduğunu qeyd etmişdir. Əslində bu cavab variantının daha çox səs toplaması heç də yaxşı hal deyil. Lakin növbəti yerlərdə duran cavab variantları vəziyyətin yaxşıya doğru inkişaf etdiyindən xəbər verir. Belə ki, növbəti yerdə 31,0%-lə (və ya 219 respondent) "Əlverişli" cavab variantı qərarlaşmışdır. Bu da inkişafın müsbət yönümdə getdiyindən xəbər verir. Üçüncü yerdə 13,3%-lə (və ya 93 respondent) "Əverişsiz", dördüncü yerdə 7,7%-lə (və ya 54 respondent) "Olduqca əlverişli" və beşinci yerdə 3,6%-lə (və ya 25 respondent) "Olduqca əlverişsiz" cavab variantları durur. Respondentlərin 1,1%-i və ya 8 respondent bu sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

2. Son illərdə biznesiniz genişlənibmi?

Bu sual da sorğuda iştirak etmiş bütün respondentlər (700 nəfər) tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli, xeyli	116	16,6	16,6	16,6
Birqədər	266	38,0	38,0	54,6
Nə artmayıb, nə də azalmayıb	299	42,7	42,7	97,3
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	19	2,7	2,7	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

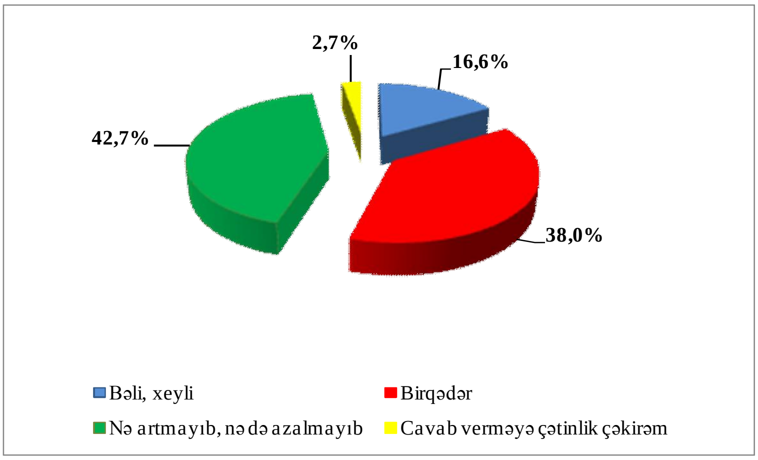

Gördüyümüz kimi biznesi dəyişməz qalanlar üstünlük təşkil edir (42,7% və ya 299 respondent). Biznesi bir qədər genişlənmiş respondentlər 38% (və ya 266 respondent), xeyli genişlənmiş respondentlər isə 16,6%-dir (və ya 116 respondent). Sorğuda iştirak edənlərin 2,7%-i və ya 19 respondent bu sualı cavablandırmağa çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

3. Biznesinizin elə həmin sahədə və ya hər hansı başqa sahədə genişləndirilməsini planlaşdırırsınızmı?

Sualın cavablandırılmasında 700 respondent iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli üç ay ərzində	63	9,0	9,0	9,0
Bəli altı ay ərzində	56	8,0	8,0	17,0
Bəli bir il ərzində	162	23,1	23,1	40,1
Xeyr	299	42,7	42,7	82,9
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	120	17,1	17,1	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

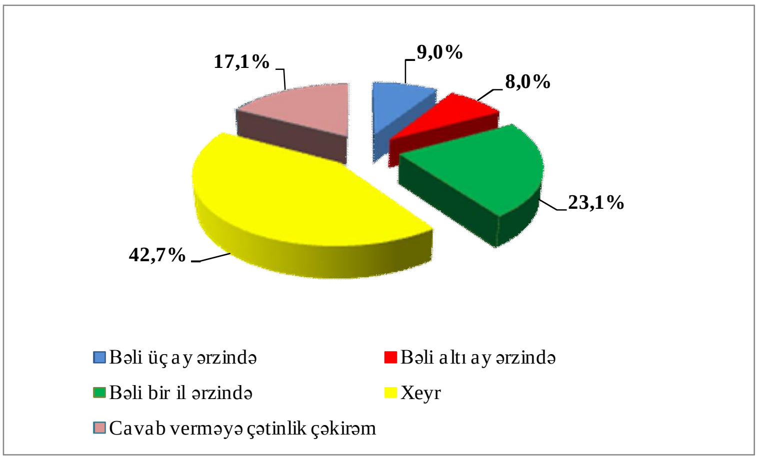

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin 42,7%-i və ya 299 respondent yaxın zamanlarda biznesini genişləndirməyi planlaşdırmadığını qeyd etmişdir. 23,1% və ya 162 respondent isə bir il ərzində biznesini genişləndirmək niyyətində olduğunu qeyd etmişdir. Növbəti yerlərdə 17,1%-lə (və ya 120 respondent) “Cavab verməyə çətinlik çəkirəm”, 9,0%-lə (və ya 63 respondent) “Bəli, üç ay ərzində” və 8,0%-lə (və ya 56 respomdemt) “Bəli, altı ay ərzində” cavab variantları durur.

4. Dövlət orqanlarından Sizin ofisə yoxlama məqsədi ilə tez-tezmi gəlirlər?

Sualı 700 respondent cavablandırmışdır.

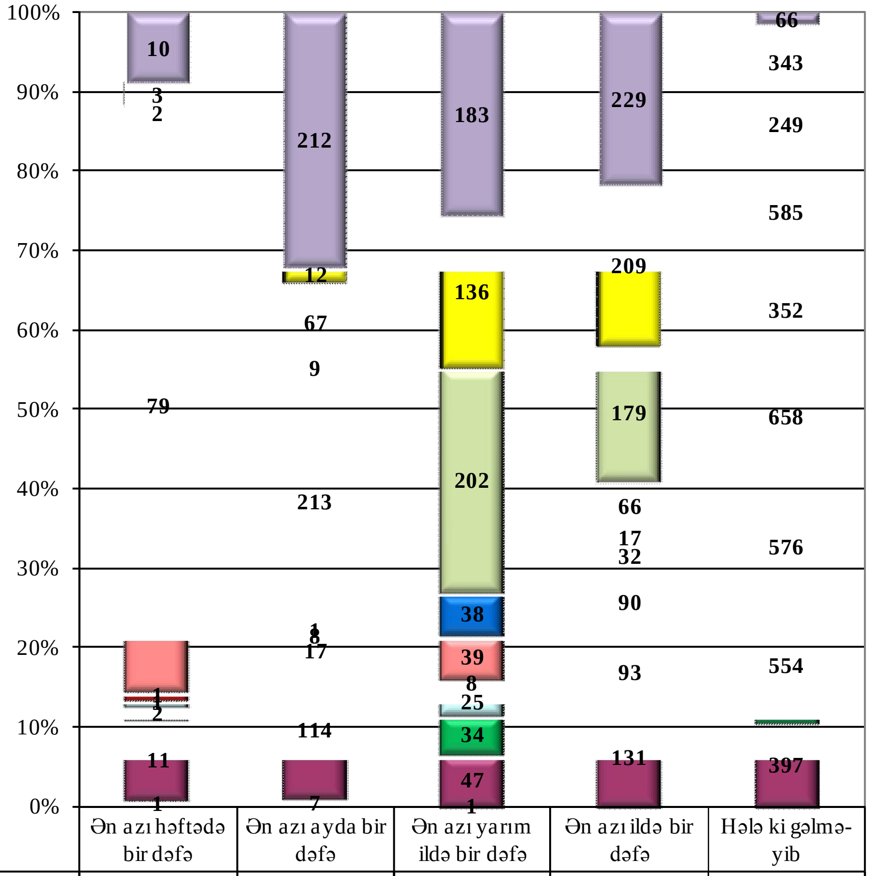

	Ən azı həftədə bir dəfə	Ən azı ayda bir dəfə	Ən azı yarım ildə bir dəfə	Ən azı ildə bir dəfə	Hələ ki gəlmə-yib
Vergilər Nazirliyi	10	212	183	229	66
İqtisadi İnkişaf Nazirliyi		12	136	209	343
Fövqəladə Hallar Nazirliyi	3	67	202	179	249
Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Agentliyi	2	9	38	66	585
Polis	79	213	39	17	352
Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi	1	1	8	32	658
Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	1	8	25	90	576
Rayon İcra Hakimiyyəti	2	17	34	93	554
Sanitar-Epidiomoloji qurumlarından	11	114	47	131	397
Digər	1	7	1		

5. Müşahidələrinizə əsasən, məmurların ziyarəti (tək Sizi deyil, ümumiyyətlə) daha çox hansı məqsəd daşıyır?

Sualın cavablandırılmasında 700 respondent iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Qanuni yoxlama	386	55,1	55,1	55,1
Aylıq və ya illik haqq tələbi	161	23,0	23,0	78,1
Sahibkarın fəaliyyət sahəsini dəyişməsi tələbi	1	,1	,1	78,3
Sahibkarın dükanının müəssisəsinin və s. yerini dəyişməsi	3	,4	,4	78,7
Kimisə işə götürməsi tələbi	6	,9	,9	79,6
Və s	31	4,4	4,4	84,0
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	112	16,0	16,0	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

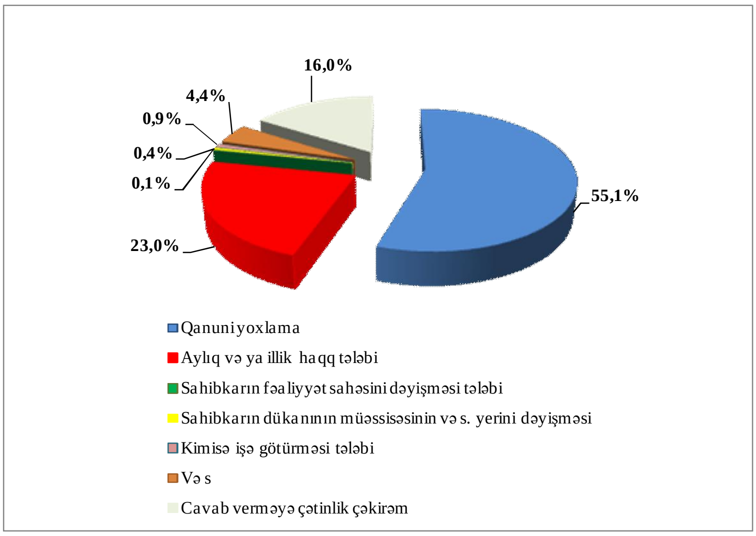

Sevindirici haldır ki, respondentlərin 55,1%-i və ya 386 respondent məmurların məhz qanuni yoxlama ilə əlaqədar müəssisələri ziyarət etdiyini qeyd etmişdir. Lakin 23,0% və ya 161 respondent bu ziyarətlərin aylıq və ya illik haqq tələbi xarakteri daşıdığını vurğulamışlar. Bu da öz növbəsində hələ də məmur sahibkar münasibətlərində çatışmazlıqların qaldığından xəbər verir. 16,0% və ya 112 respondentin bu sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini nəzərə almasaq, digər cavab variantları ümumilikdə 5,5% (və ya 41 respondent) səs toplamışdır.

6. 2011-ci ilin əvvəlindən korrupsiyanın azaldılması məqsədilə ölkə rəhbərliyi tərəfindən bir sıra ciddi addımlar atılmışdır. Siz bunun nəticəsində rüşvət tələblərinin azalmasını artıq hiss edirsinizmi?

Sual 700 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli, vəziyyət xeyli yaxşılaşıb	151	21,6	21,6	21,6
Vəziyyət qismən yaxşılaşıb	321	45,9	45,9	67,4
Dəyişiklik hələ hiss olunmur	177	25,3	25,3	92,7
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	51	7,3	7,3	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

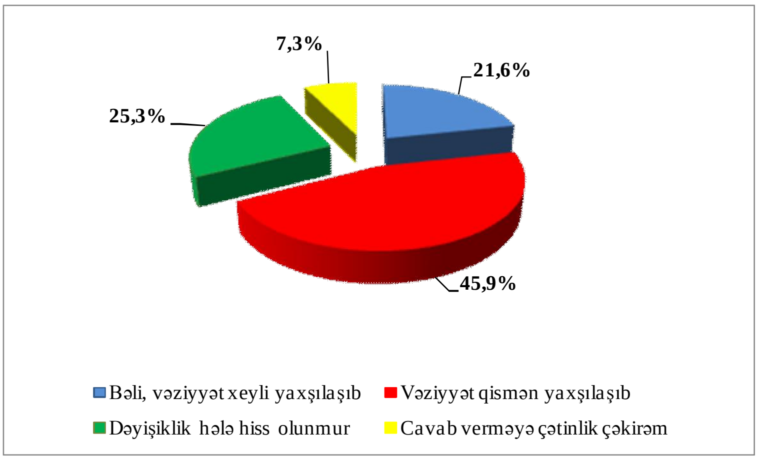

Məlum olmuşdur ki, 2011-ci ilin əvvəlindən korrupsiyanın azaldılması məqsədilə ölkə rəhbərliyinin atdığı addımlar öz bəhrəsini verməyə başlamışdır. Belə ki, respondentlərin 45,9%-i və ya 321 respondent vəziyyətin qismən yaxşılaşdığını, 21,6%-i və ya 151 respondent isə xeyli yaxşılaşdığını qeyd etmişdir. Yalnız 25,3% və ya 177 respondent heçbir dəyişiklik baş vermədiyini vurğulamışdır. Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin 7,3%-i və ya 51 respondent bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

7. Siz işlədiyiniz iqtisadiyyat sektorunda rəqabət şərtlərini necə qiymətləndirirsiniz?

Bu sual da sorğuda iştirak etmiş bütün respondentlər (700 respondent) tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Ədalətlidir	413	59,0	59,0	59,0
Ədalətsizdir	184	26,3	26,3	85,3
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	103	14,7	14,7	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

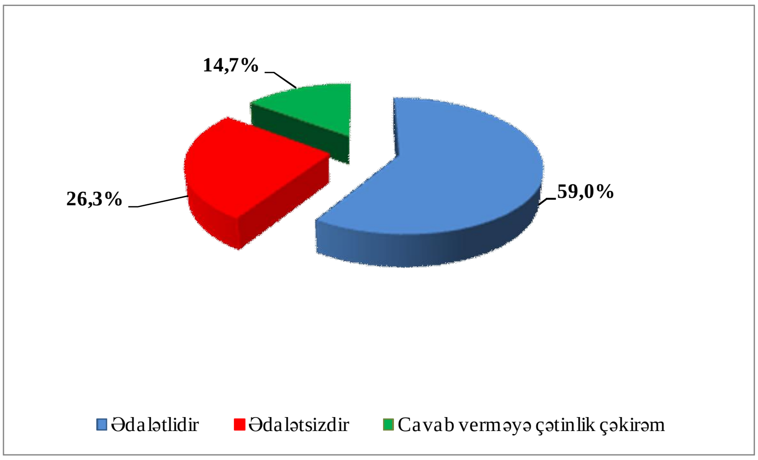

Sevindirici haldır ki, respondentlərin mütləq əksəriyyəti (59,0% və ya 413 respondent) rəqabət şərtlərini ədalətli sayır. Yalnız 26,3% və ya 184 respondent rəqabət şərtlərinin ədalətsiz olduğunu qeyd etmişdir. 14,7% və ya 103 respondent bu sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

8. Siz lisenziya almalı olmusunuzmu?

Sual 700 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	310	44,3	44,3	44,3
Xeyr	390	55,7	55,7	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

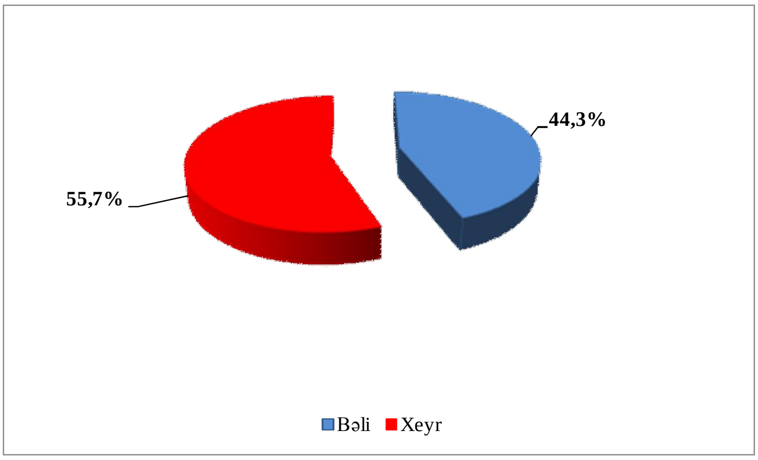

Araşdırmalar göstərir ki, kiçik sahibkarlıq subyektləri əsasən spirtli içki və siqaret satışı ilə əlaqədar lisenziyaların alınması üçün müraciət etməli olurlar. Beləliklə, sorğuda iştirak etmiş respondentlərin yalnız 44,3%-i və ya 310 respondent lisenziya almalı olduğunu bildirmişdir.

9-cu sual 8-ci sualda lisenziya almalı olmuş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 12-ci sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

9. Lisenziya almaq Sizə çətinmi olub?

Bu sualın cavablandırılmasında 310 respondent iştirak etmişdir.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	95	13,6	30,6	30,6
	Xeyr	215	30,7	69,4	100,0
	Cəmi	310	44,3	100,0	
Cavab	verməyənlər	390	55,7		
Cəmi		700	100,0		

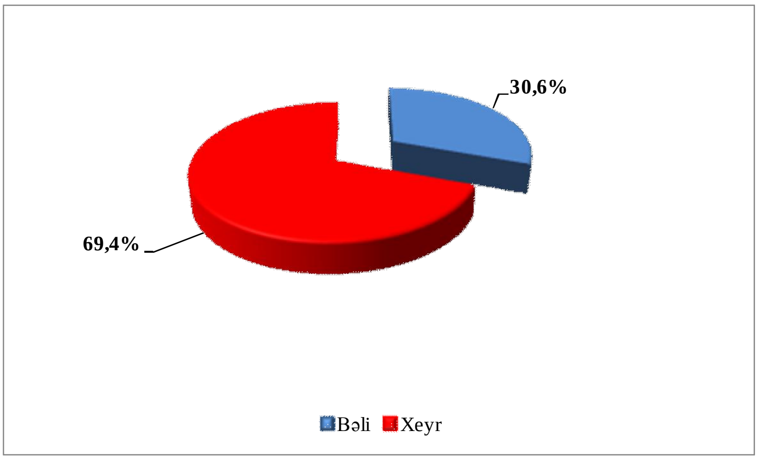

Gördüyümüz kimi yalnız 30,6% və ya 95 respondent lisenziya alarkən müəyyən çətinliklərlə üzləşdiyini qeyd etmişdir.

10-cu sual sorğunun şərtlərinə uyğun olaraq 9-cu sualda lisenziya alarkən çətinliklərlə üzləşmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 12-ci sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

10. Çətinliklər nədən ibarət olub? (bir neçə cavabı seçə bilərsiniz)

Sualın cavablandırılmasında 95 respondent iştirak etmişdir. Sualın şərtindən asılı olaraq respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir. Ümumilikdə 87 respondent 1 və 8 respondent 2 cavab variantı seçmişdir.

		Respondent	
		Sayı	Faiz
	Lisenziya verən müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik	55	53,4%
	Qaydalar birmənalı və aydın deyil	21	20,4%
	Lisenziya almaq üçün müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması	27	26,2%
	Başqa çətinlik	0	0,0%
Cəmi		103	100,0%

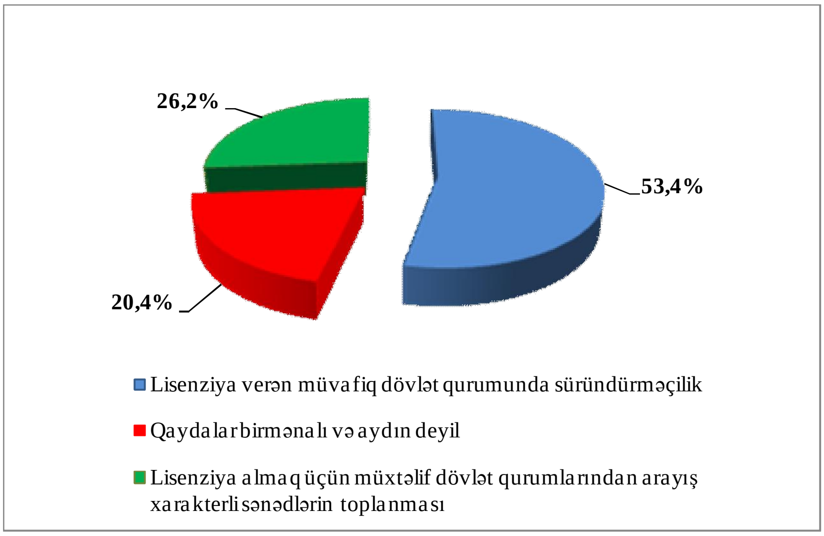

Lisenziya alarkən çətinliklərlə üzləşmiş respondentlərin 53,4%-i və ya 55 respondent əsas çətinlik kimi süründürməçiliyi qeyd etmişlər. Respondentlərin daha 26,2%-i və ya 27 respondent lisenziya alarkən çoxlu sayda sənəd toplamaq lazım olduğundan şikayət etmişlər. Nəhayət, 20,4% və ya 21 respondent qaydaların birmənalı və aydın olmadığından narazıçılığını bildirmişdir.

11. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün lisenziya və ya hər hansı icazə almaq rüşvətsiz mümkündürmü?

Sual 95 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	16	2,3	16,8	16,8
	Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən	26	3,7	27,4	44,2
	Xeyr	53	7,6	55,8	100,0
	Cəmi	95	13,6	100,0	
Cavab	verməyənlər	605	86,4		
Cəmi		700	100,0		

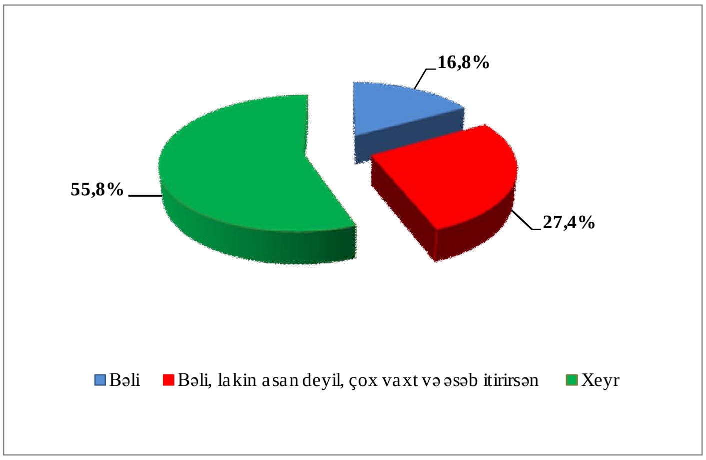

Sualı cavablandırmış respondentlərin mütləq əksəriyyəti (55,8% və ya 53 respondent) rüşvətsiz lisenziya almağın qeyri-mümkün olduğunu qeyd etmişlər. 27,4% və ya 26 respondent bunun mümkün olduğunu, lakin çox vaxt və əsəb tələb etdiyini vurğulamışdır. Yalnız 16,8% və ya 16 respondent rüşvətsiz lisenziya almaq mümkün olduğunu bildirmişdir.

Rüşvətsiz lisenziya almaq mümkün olmadığını bildirmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

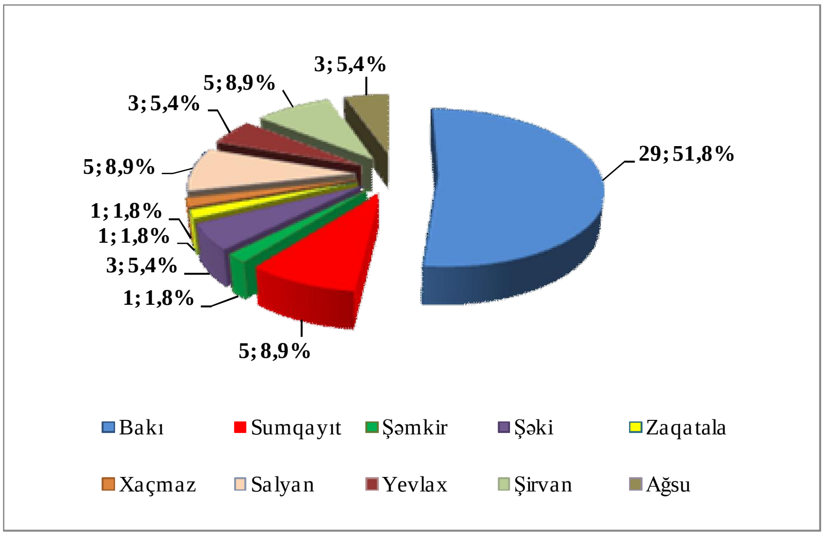
3; 5,4%
5; 8,9%
3; 5,4%
29; 51,8%
5; 8,9%
1; 1,8%
1; 1,8%
3; 5,4%
1; 1,8%
5; 8,9%
Bakı
Sumqayıt
Şəmkir
Şəki
Zaqatala
Xaçmaz
Salyan
Yevlax
Şirvan
Ağsu

12. Siz daşınmaz əmlakınızı qeydiyyatdan keçirməli olmusunuzmu?

Bu sualın cavablandırılmasında 700 respondent iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	250	35,7	35,7	35,7
Xeyr	450	64,3	64,3	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

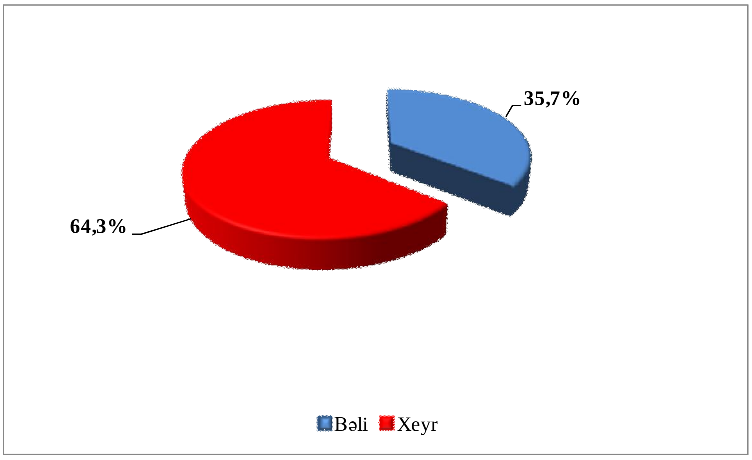

Respondentlərin yalnız 35,7%-i və ya 250 respondent daşınmaz əmlakını qeydiyyatdan keçirdiyini bildirmişdir.

13-cü sual yalnız 12-ci sualda əmlakını qeydiyyatdan keçirmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 16-cı sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

13. Daşınmaz əmlakınızı qeydiyyatdan keçirmək çətinmi olub?

Sual 250 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	67	9,6	26,8	26,8
	Xeyr	183	26,1	73,2	100,0
	Cəmi	250	35,7	100,0	
Cavab	verməyənlər	450	64,3		
Cəmi		700	100,0		

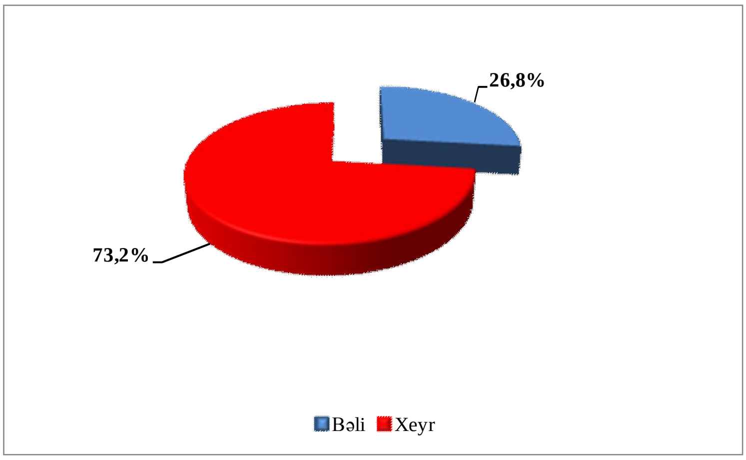

Əmlakını qeydiyyatdan keçirmiş respondentlərin yalnız 26,8%-i və ya 67 respondent qeydiyyat zamanı müəyyən çətinliklərlə üzləşdiyini qeyd etmişdir.

14-cü sual sorğunun şərtlərinə uyğun olaraq 13-cü sualda əmlakı qeydiyyatdan keçirərkən çətinliklərlə üzləşmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 16-cı sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

14. Çətinliklər nədən ibarət olub? (bir neçə cavab seçə bilərsiniz)

Sual 67 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır. Sualın şərtindən asılı olaraq respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir. Ümumilikdə 71 cavab variantı əldə olunmuşdur: 62 respondent 1, 3 respondent 2 və 1 respondent 3 cavab variantı seçmişdir.

		Respondent	
		Sayı	Faiz
	Müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik	33	49,3
	Qaydalar birmənalı və aydın deyil	10	14,5
	Müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması	25	36,2
	Başqa çətinlik	3	4,2
Cəmi		71	100,0%

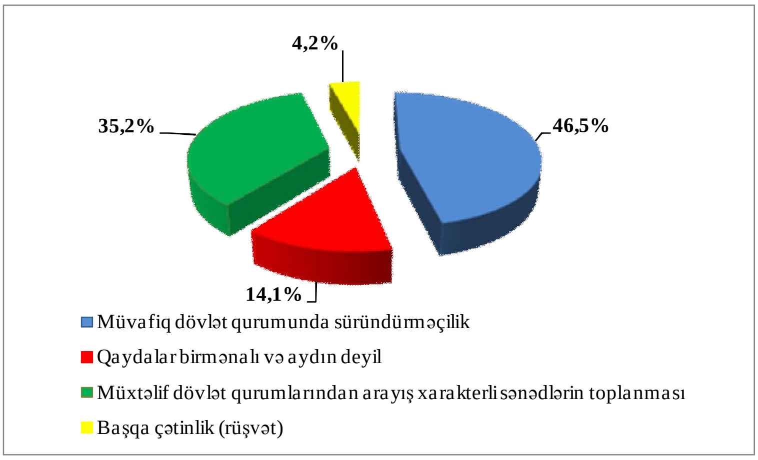

Əmlakın qeydiyyatdan keçirilməsi zamanı çətinliklərlə üzləşmiş respondentlərin 46,5%-i və ya 33 respondent əsas çətinlik kimi süründürməçiliyi qeyd etmişlər. Respondentlərin daha 35,2%-i və ya 25 respondent çoxlu sayda sənəd toplamaq lazım olduğundan şikayət etmişlər. 14,1% və ya 10 respondent qaydaların birmənalı və aydın olmadığından narazıçılığını bildirmişdir. Nəhayət, 4,2% və ya 3 respondent rüşvət verməli olduğunu vurğulamışdır.

15. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün daşınmaz əmlakın qeydiyyatdan keçirilməsi rüşvətsiz mümkündürmü?

Sualı 67 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	9	1,3	13,4	13,4
	Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən	31	4,4	46,3	59,7
	Xeyr	27	3,9	40,3	100,0
	Cəmi	67	9,6	100,0	
Cavab	verməyənlər	633	90,4		
Cəmi		700	100,0		

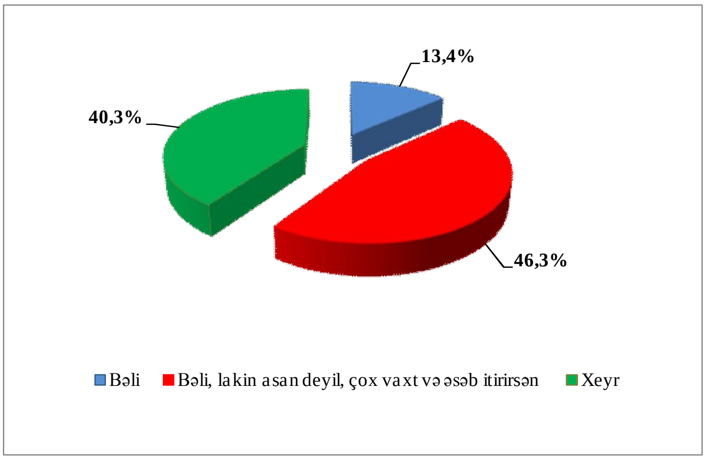

46,3% və ya 31 respondent əmlakın rüşvətsiz, lakin çox vaxt və əsəb hesabına qeydiyyatdan keçirilməsinin mümkün olduğunu qeyd etmişlər. 40,3% və ya 27 respondent isə bunu rüşvətsiz etmək qeyri-mümkün olduğunu vurğulamışdır. Daha 13,4% və ya 9 respondent əmlakı qeydiyyatdan keçirmək üçün rüşvət tələb olunmadığını bildirmişdir.

Əmlakın rüşvətsiz qeydiyyatdan keçirilməsini qeyd etmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

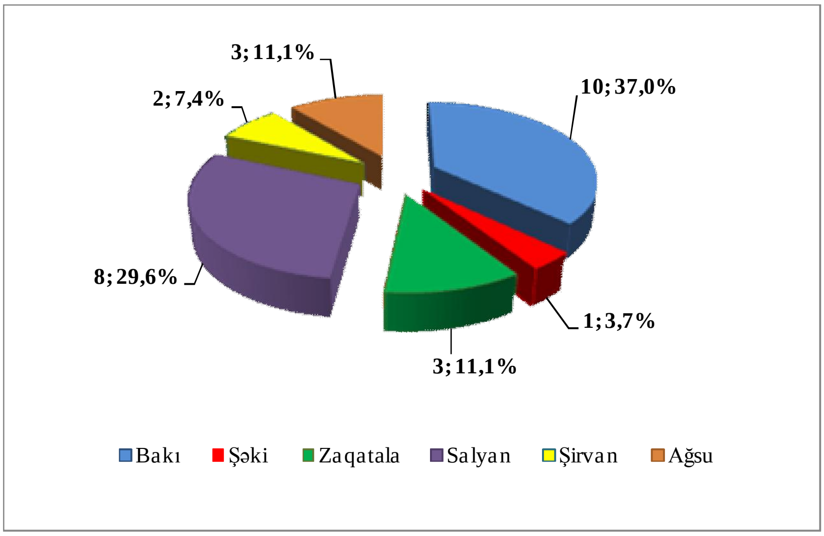

3; 11,1%
10; 37,0%
2; 7,4%
8; 29,6%
1; 3,7%
3; 11,1%
Bakı
Şəki
Zaqatala
Salyan
Şirvan
Ağsu

16. Siz Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna kredit almaq üçün müraciət etmisinizmi?

Sualın cavablandırılması bütün respondentlər (700 respondent) tərəfindən həyata keçirilmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	51	7,3	7,3	7,3
Xeyr	622	88,9	88,9	96,1
Mən ümumiyyətlə belə fondun varlığı haqqında eşitməmişəm	27	3,9	3,9	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

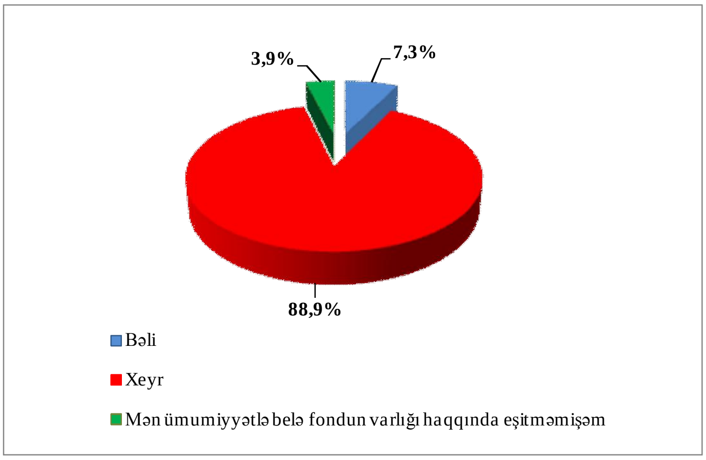

Sorğuda 700 kiçik sahibkarlıq subyektinin iştirak etdiyini və eyni zamanda, sorğu ərazisinin genişliyinə baxmayaraq, respondentlərin yalnız 7,3%-i və ya 51 respondent Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna müraciət etdiyini bildirmişdir. 88,9% və ya 622 respondent bu fonda müraciət etmədiyi, 3,9% və ya 27 respondentin isə belə bir fondu ümumiyyətlə tanımadığı məlum olmuşdur.

17-ci sual yalnız 16-cı sualda "Bəli" cavab variantını seçmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantı seçmiş respondentlərlə sorğu 19-cu sualdan başlayaraq davam etdirilmişdir.

17. Siz Fonddan kredit ala bilmisinizmi?

Sualın cavablandırılmasında 51 respondent iştirak etmişdir.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	25	3,6	49,0	49,0
	Xeyr	26	3,7	51,0	100,0
	Cəmi	51	7,3	100,0	
Cavab	verməyənlər	649	92,7		
Cəmi		700	100,0		

Fonda müraciət etmiş respondentlərin 49,0%-i və ya 25 respondent kredit aldığını, 51,0% və ya 26 respondent isə ala bilmədiyini qeyd etmişdir.

18. Kredit almaq əlavə xərclər (rüşvət) tələb edibmi?

Sualı 51 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	8	1,1	15,7	15,7
	Xeyr	31	4,4	60,8	76,5
	Cavabdan imtina edirəm	12	1,7	23,5	100,0
	Cəmi	51	7,3	100,0	
Cavab	verməyənlər	649	92,7		
Cəmi		700	100,0		

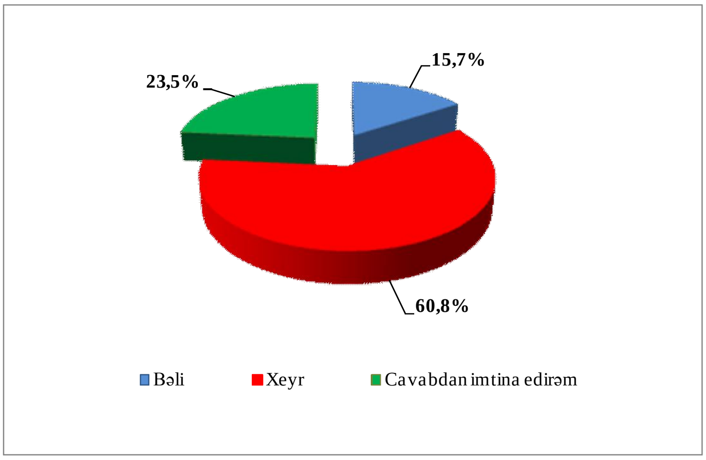

Sevindirici haldır ki, kredit üçün müraciət etmiş sahibkarların mütləq əksəriyyəti (60,8% və ya 31 respondent) rüşvətlə üzləşmədiyini qeyd etmişdir. 23,5% və ya 12 respondent rüşvət tələb olunduğunu bildirdiyi halda, 15,7% və ya 8 respondent cavab verməkdən ümumiyyətlə imtina etmişdir.

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunda rüşvətlə üzləşmiş sahibkarların rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimi olmuşdur:

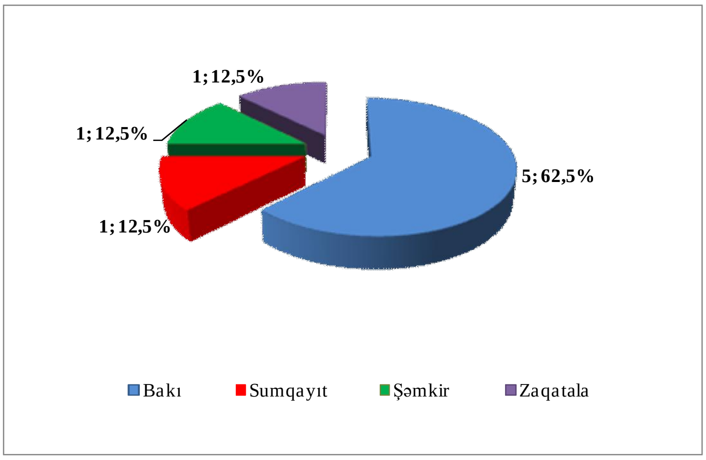

19. Siz özünüzü məmurların özbaşınalığından müdafiə olunmuş hesab edirsinizmi?

Sual 700 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	184	26,3	26,3	26,3
Qismən	335	47,9	47,9	74,1
Xeyr	115	16,4	16,4	90,6
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	66	9,4	9,4	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

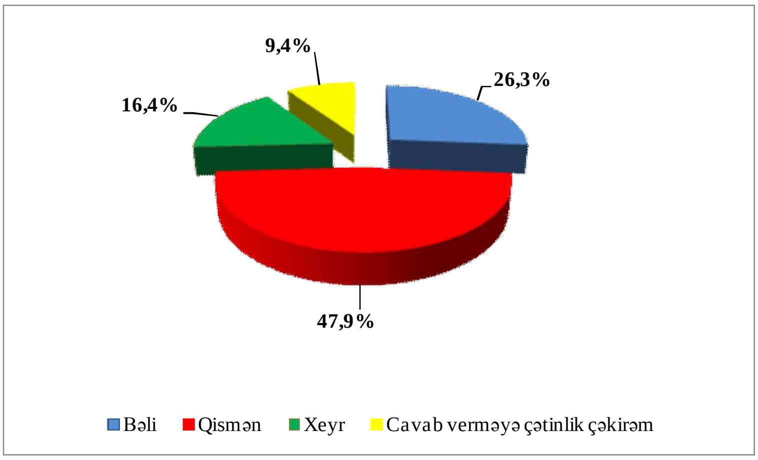

Sorğuda iştirak etmiş respondentlərin 47,9%-i və ya 335 respondent məmur özbaşınalığından qismən və 26,3%-i və ya 184 respondnet tam müdafiə olunduğunu qeyd etdiyi halda, 16,4% və ya 115 respondent ümumiyyətlə müdafiə olunmadığını vurğulamışdır. 9,4% və ya 66 respondent sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir

Özünü məmur özbaşınalığından müdafiə olunmamış hiss edən respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

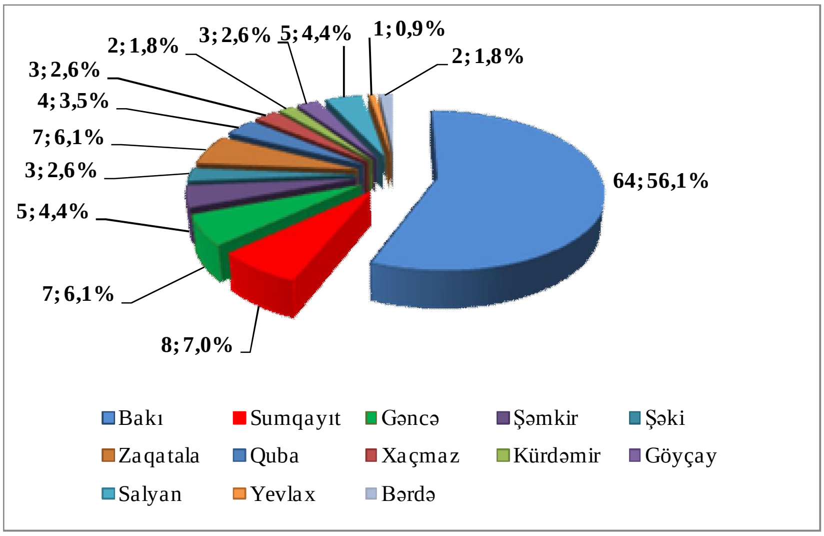

2; 1,8%
3; 2,6%
5; 4,4%
1; 0,9%
2; 1,8%
3; 2,6%
4; 3,5%
7; 6,1%
3; 2,6%
5; 4,4%
7; 6,1%
8; 7,0%
64; 56,1%
Bakı
Sumqayıt
Gəncə
Şəmkir
Şəki
Zaqatala
Quba
Xaçmaz
Kürdəmir
Göyçay
Salyan
Yevlax
Bərdə

20. Fikrinizcə, vergi sistemində nəyi dəyişmək lazımdır?

Sualı 700 respondent cavablandırmışdır. Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək hüququ verilmişdir. Məhz ona görə də ümumilikdə 735 cavab əldə olunmuşdur: 666 respondent 1, 66 respondent 2 və 1 respondent 3 cavab variantı seçmişdir.

		Respondent	
		Sayı	Faiz
	Vergi dərəcələrini aşağı salmalı	272	37,0%
	Vergilərin sayını azaltmalı	192	26,1%
	Kadrları	60	8,2%
	İndiki dövrdə hər şey faydasızdır	49	6,7%
	Digər	10	1,4%
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	152	20,7%
Cəmi		735	100,0%

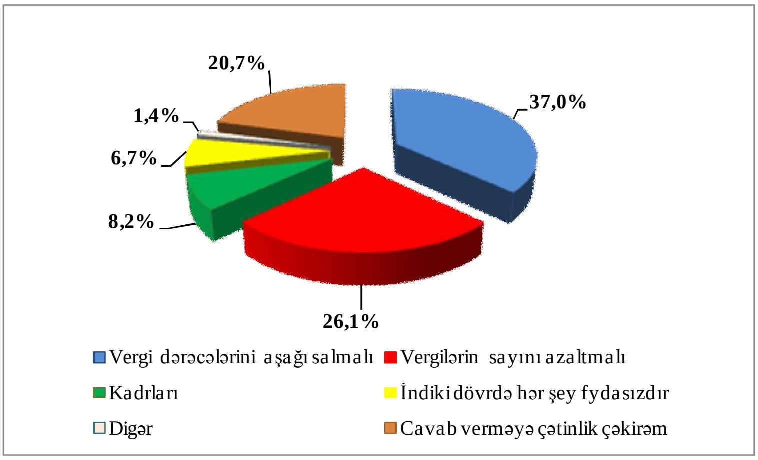

37,0% və ya 272 cavab variantı vergi dərəcələrinin aşağı salınmasını istəmişdir. 26,1% və ya 192 respondent vergilərin sayını azaltmağı təklif etmişdir. 20,7% və ya 152 respondent sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini bildirmişdir. 8,2% və ya 60 respondent kadrları dəyişməyi, 6,7% və ya 49 respondent isə indiki dövrdə hər şeyin faydasız olduğunu qeyd etmişdir. Daha 1,4% və ya 10 respondent müxtəlif cavab variantları səsləndirmişdir. Bu cavab variantları arasında sadələşdirilmiş vergi həddinin artırılması, cərimə həddinin azaldılması, kənd təsərrüfatı məhsulları emalının vergidən azad edilməsi, rüşvətin aradan qaldırılması və s. vardır.

21. Siz vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə edirsinizmi?

Sualı sorguda iştirak etmiş bütün respondentlər (700 respondent) cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	217	31,0	31,0	31,0
Bəli və çox razıyam	22	3,1	3,1	34,1
Hələ ki, yox, lakin hazırlaşıram	129	18,4	18,4	52,6
Xeyr, ehtiyac duymuram	332	47,4	47,4	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

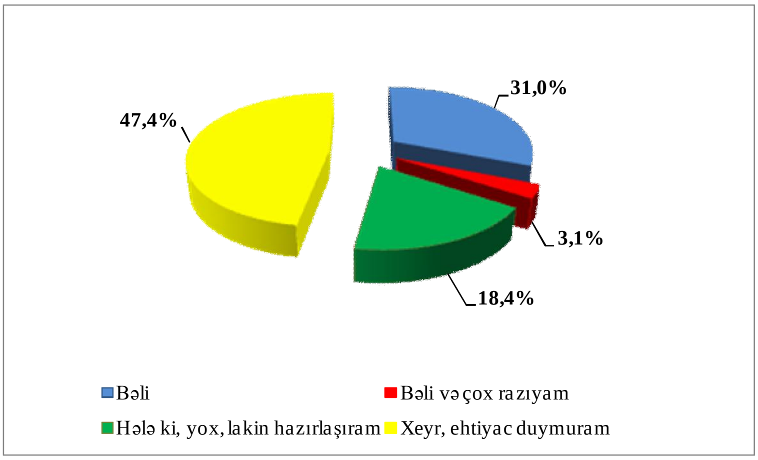

Respondentlərin 31,0%-i və ya 217 respondent vergilərin elektorn ödənişi imkanından yararlandığını, 3,1%-i və ya 22 respondent isə bu imkandan çox razı olduğunu bildirmişdir. Daha 18,4% və ya 129 respondent bu imkandan istifadə etməyə hazırlaşdığını qeyd etmişdir. Lakin 47,4% və ya 332 respondent bu ödəniş imkanına ehtiyac duymadığını vurğulamışdır. Vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə etmək istəməyənlərin bu qədər çox olmasını regionlarda kompyuterləşmənin nisbətən ləng getdiyi ilə əlaqələndirmək olar. Lakin bu cavab variantını seçmiş respondentlərin iri şəhərlərdə də az olmadığı, ümüumilikdə elektron ödəniş sisteminin hələ lazımi səviyyədə inkişaf etmədiyi nəticəsinə gəlməyə imkan verir.

“Xeyr, ehtiyac duymuram” cavab variantını seçmiş respondentlərin regionlar üzrə bölgüsü aşağıdkı kimidir:

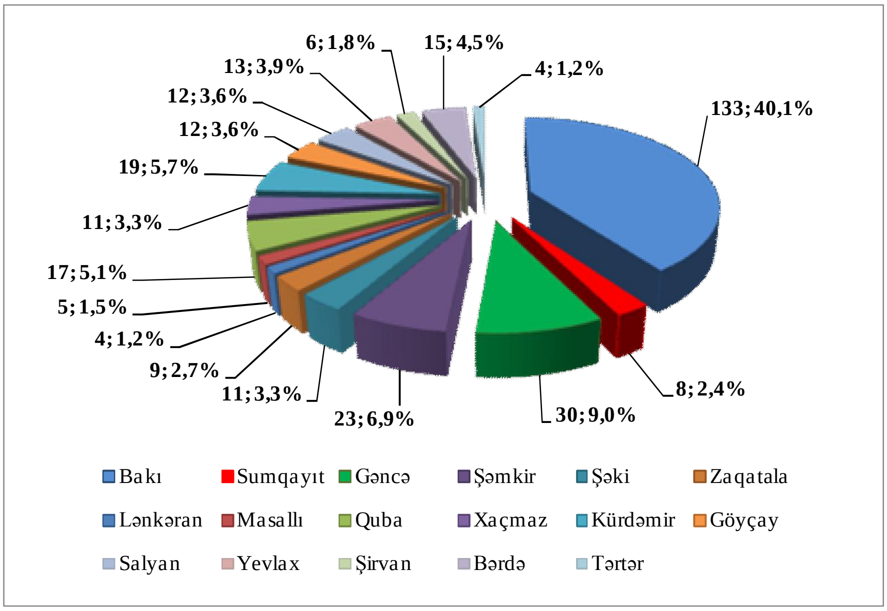
6; 1,8%
15; 4,5%
13; 3,9%
4; 1,2%
12; 3,6%
133; 40,1%
12; 3,6%
19; 5,7%
11; 3,3%
17; 5,1%
5; 1,5%
4; 1,2%
9; 2,7%
11; 3,3%
23; 6,9%
30; 9,0%
8; 2,4%
Bakı
Sumqayıt
Gəncə
Şəmkir
Şəki
Zaqatala
Lənkəran
Masallı
Quba
Xaçmaz
Kürdəmir
Göyçay
Salyan
Yevlax
Şirvan
Bərdə
Tərtər

22-ci sual 21-ci sualda "Hələ ki yox, lakin hazırlaşıram" və "Xeyr, ehtiyac duymuram" cavab variantlarını seçmiş respondentlərə verilmişdir.

22. Vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə etməməyinizin səbəbi nədir?

Sual 461 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Mənim üçün bu, çətin işdir, mənim elektron sistemində işləmək təcrübəm yoxdur	193	27,6	41,9	41,9
	Mən elektron sistemə etibar etmirəm, ehtiyat edirəm ki, o zaman hər hansı problem çıxarsa, cavab verməli mən olacağam	24	3,4	5,2	47,1
	Vergiləri ənənəvi yolla ödəmək daha asandır	231	33,0	50,1	97,2
	Başqa səbəb	13	1,9	2,8	100,0
	Cəmi	461	65,9	100,0	
Cavab	verməyənlər	239	34,1		
Cəmi		700	100,0		

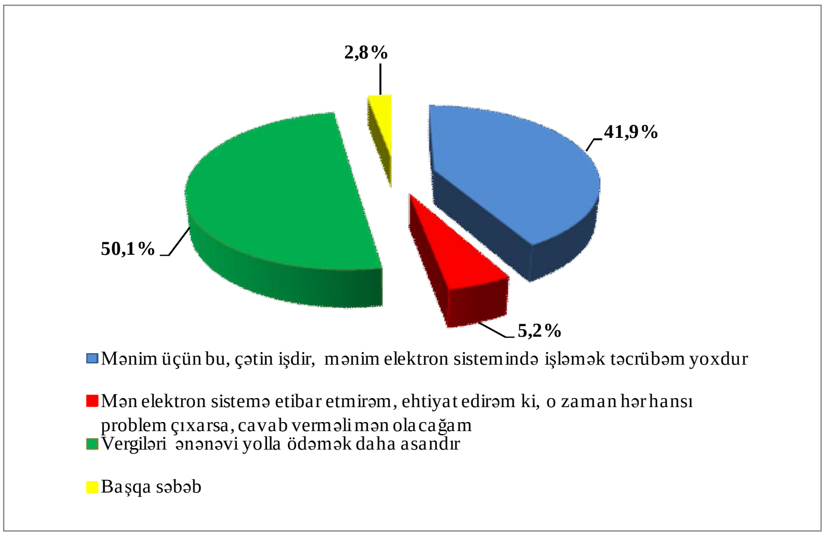

Sualı cavablandırmış respondentlərin 50,1%-i və ya 231 respondent Vergiləri ənənəvi yolla ödəməyin daha asan olduğunu bildirmişdir. 41,9% və ya 193 respondent isə "Mənim üçün bu, çətin işdir, mənim elektron sistemində işləmək təcrübəm yoxdur" cavab variantını seçmişdir. Daha 5,2% və ya24 respondent elektron sistemə etibar etmədiyini qeyd etmişdir. Nəhayət, 2,8% və ya 13 respondent müxtəlif səbəblər göstərmişdir.

23. Siz xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olursunuzmu?

Sual sorğuda iştirak etmiş 700 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	33	4,7	4,7	4,7
Xeyr	658	94,0	94,0	98,7
İndi xeyr, əvvəllər olurdum	9	1,3	1,3	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

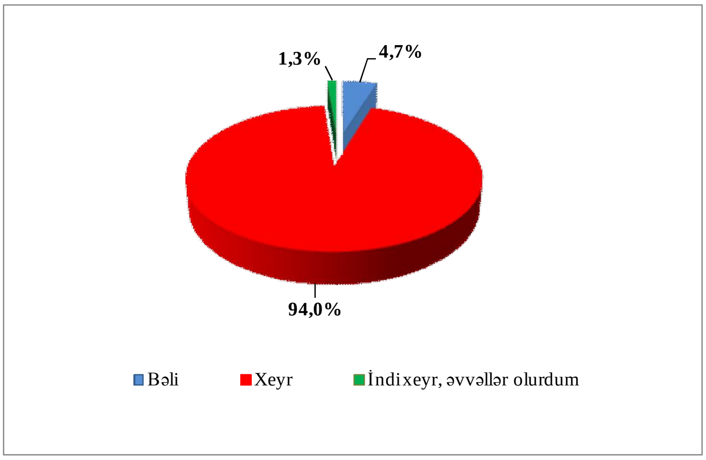

Gördüyümüz kimi respondentlərin mütləq əksəriyyəti (94,0% və ya 658 respondent) xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olmadığını bildirmişdir. 1,3% və ya 9 respondent isə əvvəllər xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olduğunu qeyd etmişdir. Yalnız 4,7% və ya 33respondent xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olduğunu vurğulamışıdır.

24-26-cı suallar 23-cü sualda yalnız "Bəli" cavab variantını seçmiş respondentlərə verilmişdir. Digər cavab variantları seçmiş respondentlər 27-ci sualdan başlayaraq sorğunu davam etdirmişlər.

24. Xarici ticarət əməliyyatlarını həyata keçirərkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarının sayını və mürəkkəbliyini Siz necə qiymətləndirirsiniz?

Bu sualın cavablandırılmasında 33 respondent iştirak etmişdir.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Olduqca artıq	11	1,6	33,3	33,3
	Normal	17	2,4	51,5	84,8
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	5	,7	15,2	100,0
	Cəmi	33	4,7	100,0	
Cavab	verməyənlər	667	95,3		
Cəmi		700	100,0		

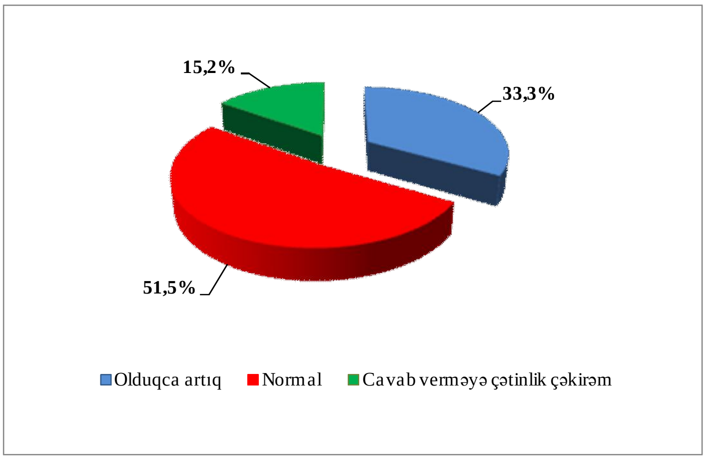

Sualı cavablandırmış respondentlərin 33,3%-i və ya 11 respondent xarici ticarət əməliyyatlarını həyata keçirərkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarını olduqca artıq qiymətləndirdiyi halda, 51,5%-i və ya 17 respondent bu prosedurların sayını normal kimi dəyərləndirmişdir. Daha 15,2% və ya 5 respondent sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkmimşdir.

25. Gömrük rəsmiləşdirməsini keçmək Sizə harada daha rahatdır?

Sualı 33 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Azərbaycan gömrüyündə	6	,9	18,2	18,2
	Rusiya gömryündə	1	,1	3,0	21,2
	Gürcüstan gömrüyündə	5	,7	15,2	36,4
	Türkiyə gömrüyündə	6	,9	18,2	54,5
	Hər yerdə eynilə pisdir	3	,4	9,1	63,6
	Hər yerdə eynilə rahatdır	4	,6	12,1	75,8
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	8	1,1	24,2	100,0
	Cəmi	33	4,7	100,0	
Cavab	verməyənlər	667	95,3		
Cəmi		700	100,0		

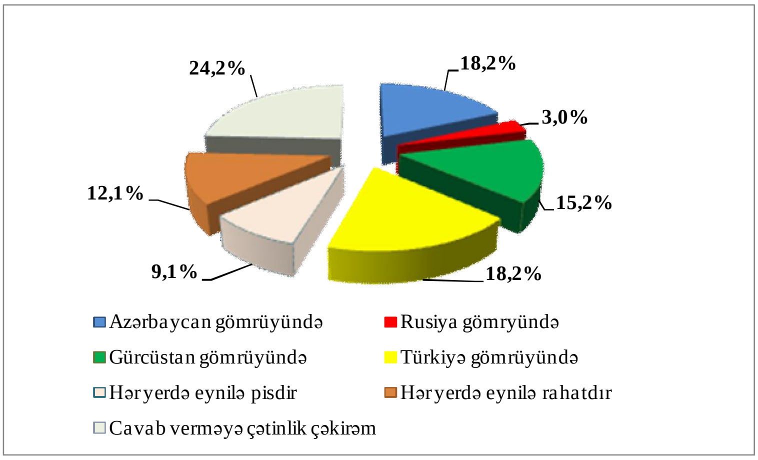

Cavab variantlarının sıralanması aşağıdakı kimidir:
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm – 24,2% və ya 8 respondent
Azərbaycan gömrüyü – 18,2% və ya 6 respondent
Türkiyə gömrüyü – 18,2% və ya 6 respondent
Gürcüstan gömrüyü – 15,2% və ya 5 respondent
Hər yerdə eynilə rahatdır – 12,1% və ya 4 respondent
Hər yerdə eynilə pisdir – 9,1% və ya 3 respondent
Rusiya gömrüyü – 3,0% və ya 1 nəfər

26. Gömrükdə broker xidmətindən istifadə etmək necədir?

Sual 33 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Məcburi	3	,4	9,1	9,1
	Könllü	12	1,7	36,4	45,5
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	18	2,6	54,5	100,0
	Cəmi	33	4,7	100,0	
Cavab	verməyənlər	667	95,3		
Cəmi		700	100,0		

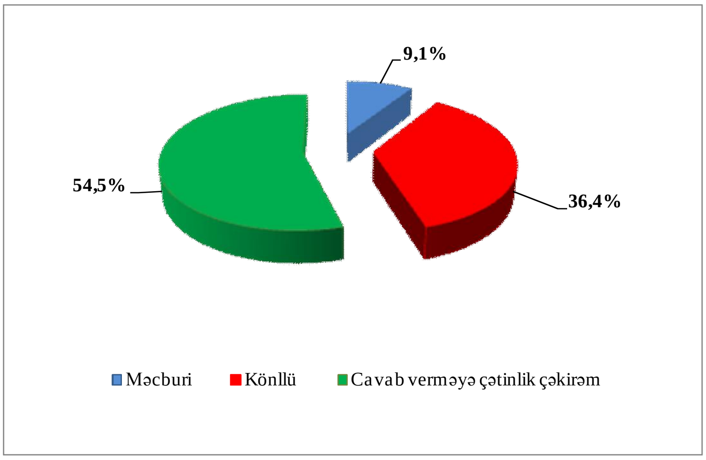

Sualın cavablandırılmasında iştirak etmiş respondentlərin 54,5%-i və ya 18 respondent cavab verməkdə çətinlik çəkdiyini bildirmişdir. 36,4% və ya 12 respondent "Könüllü", 9,1% və ya 3 respondent "Məcburi" cavab variantlatını şeçmişlər.

27. Siz yaxın keçmişdə (son iki ildə) şirkət bağlamalı olmusunuzmu?

Sualın cavablandırılmasında 700 respondent iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	38	5,4	5,4	5,4
Xeyr	662	94,6	94,6	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

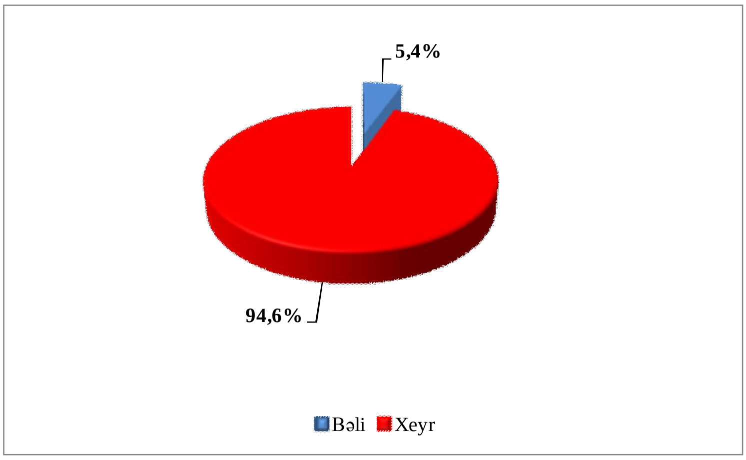

Yalnız 5,4% və ya 38 respondent son iki ildə şirkət bağlamalı olduğunu bildirmişdir.

28-30-cu suallar 27-ci sualda "Bəli" cavab variantını seçmiş respondentlərə verilmişdir.

28. Şirkət bağlanarkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarının sayı və mürəkkəbliyini Siz necə qiymətləndirirsiniz?

Sualı 38 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Olduqca artıq	16	2,3	42,1	42,1
	Normal	16	2,3	42,1	84,2
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	6	,9	15,8	100,0
	Cəmi	38	5,4	100,0	
Cavab	verməyənlər	662	94,6		
Cəmi		700	100,0		

Sualı cavablandırmış respondentlərin 42,1%-i və ya 16 respondent prosedurların artıq olduğunu, bir o qədər respondent isə prosedurların normal olduğunu bildirmişdir. 15,8% və ya 6 respondent suala cavab verməyə çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

29. Şirkətin bağlanmasına Siz nə qədər vaxt (gün) sərf etmisiniz?

Sual 38 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	1 gün	1	,1	2,6	2,6
	4 gün	3	,4	7,9	10,5
	5 gün	2	,3	5,3	15,8
	6 gün	1	,1	2,6	18,4
	1 həftə	1	,1	2,6	21,0
	10 gün	5	,7	13,2	34,2
	15 gün	3	,4	7,9	42,1
	20 gün	1	,1	2,6	44,7
	1 ay	7	1,0	18,4	63,1
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	14	2,0	36,8	100,0
Cavab	verməyənlər	662	94,6	100,0	
	Total	700	100,0		

Ümumilikdə 63,2% və ya 24 respondent şirkətin bağlanmasına 1 gündən 1 ayadək vaxt sərf etdiklərini qeyd etmişlər. 36,8% və ya 14 respondent bu sula cavab verməyə çətinlik çəkdiyini bildirmişdir.

30. Şirkəti bağlayarkən Siz hər hansı qeyri-rəsmi ödənişlər etməli olmusunuzmu?

Suala 38 respondent cavab vermişdir.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	3	,4	7,9	7,9
	Xeyr	27	3,9	71,1	78,9
	Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	8	1,1	21,1	100,0
	Cəmi	38	5,4	100,0	
Cavab	verməyənlər	662	94,6		
Cəmi		700	100,0		

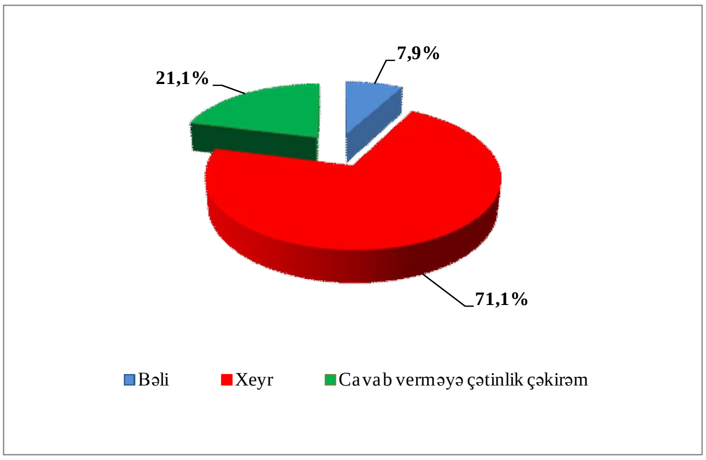

Yalnız 7,9% və ya 3 respondent şirkət bağlayarkən qeyri-rəsmi ödəniş həyata keçirdiyini qeyd etmişdir.

31. Siz hər hansı tikinti işlərinə icazə almalı olmusunuzmu?

Sual sorğuda iştirak etmiş bütün respondentlər (700 respondent) tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	168	24,0	24,0	24,0
Xeyr	532	76,0	76,0	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

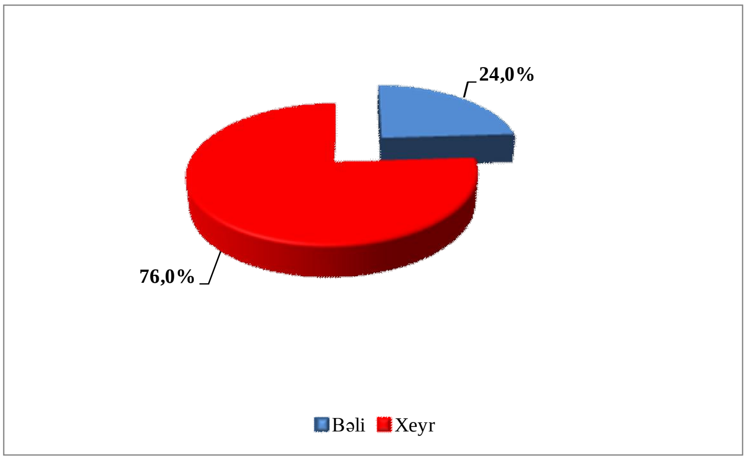

Sualı cavablandırmış respondentlərin yalnız 24,0%-i və ya 168 respondent tikinti işləri üçün icazə almalı olduğunu bildirmişdir.

32 və 33-cü suallar 31 ci sualda “bəli” cavab variantını seçmiş respondentlərə verilmişdir. 31-ci sualda “Xeyr” cavab variantını seçmiş respondentlər 34-cü sualdan başlayaraq sorğunu davam etdirmişlər.

32. Hansı vaxta icazə ala bimisiniz?

Sualı 168 respondent cavablandırmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	1 aya	107	15,3	63,7	63,7
	2 - 3 aya	29	4,1	17,3	81,0
	3 - 6 aya	13	1,9	7,7	88,7
	1 ilə	11	1,6	6,5	95,2
	1 ildən çox müddətə	8	1,1	4,8	100,0
	Cəmi	168	24,0	100,0	
Cavab	verməyənlər	532	76,0		
Cəmi		700	100,0		

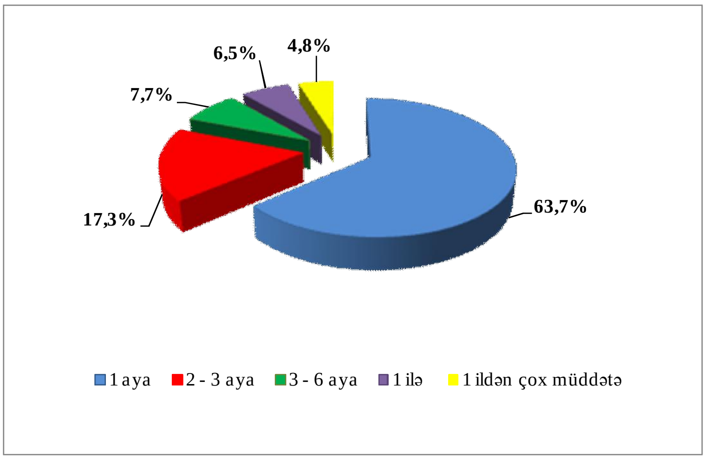

Reapopndentlərin mütləq əksəriyyəti 63,7% və ya 107 respondent olmaqla icazəni 1 ay ərzindəı aldığını qeyd etmişdir. Növbəti yerlərdə 17,3%-lə (və ya 29 respondent) 2 – 3 aya, 7,7%-lə (və ya 13 respondent) 3 – 6 aya, 6,5%-lə (və ya 11 respondent) 1 ilə və 4,8%-lə (və ya 8 respondent) 1 ildən yuxarı cavab variantları tutmuşdur.

33. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar tikintiyə icazəni rüşvətsiz almaq mümkündürmü?

Bu sual da 168 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

		Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
	Bəli	93	13,3	55,4	55,4
	Xeyr	75	10,7	44,6	100,0
	Cəmi	168	24,0	100,0	
Cavab	verməyənlər	532	76,0		
Cəmi		700	100,0		

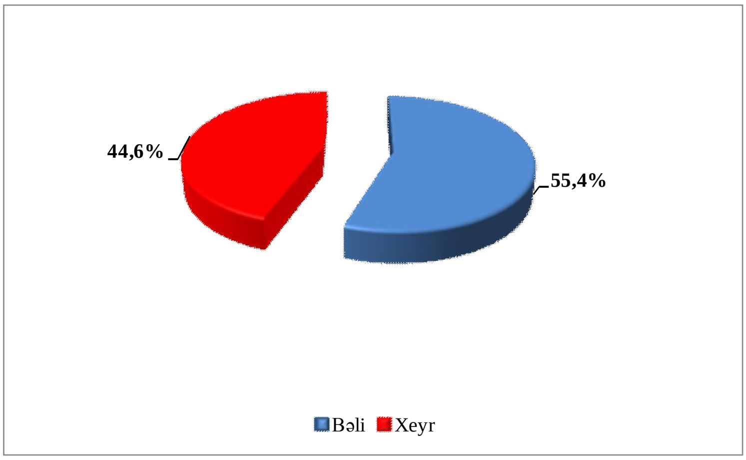

Respondentlərin 44,6%-i və ya 75 respondent tikinti üçün icazəni rüşvətsiz almağın qeyri-mümkün olduğunu bildirmişdir.

Həmin respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

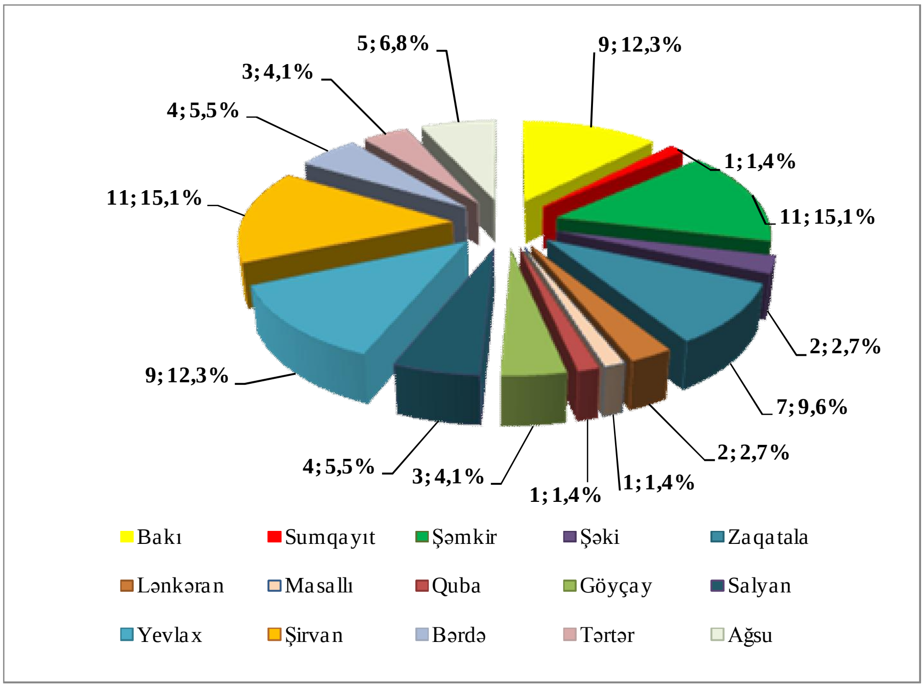

34. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı vaxtında əldə edə bilirsinizmi?

Sual 700 respondent cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	422	60,3	60,3	60,3
Xeyr	278	39,7	39,7	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

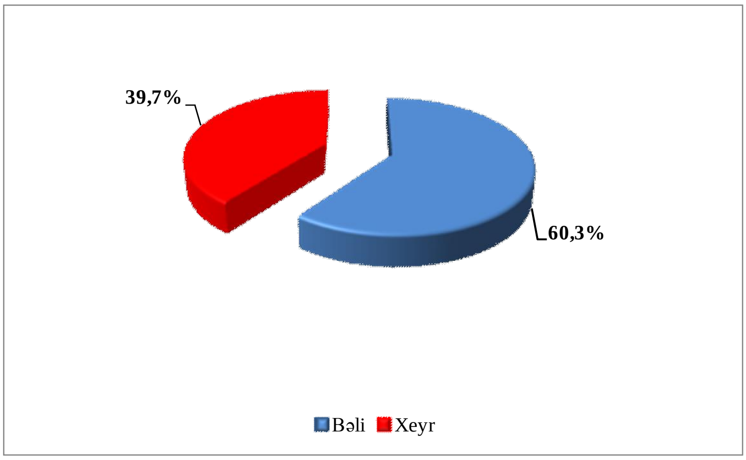

Sevindirici haldır ki, respondentlərin 60,3%-i və ya 422 respondent sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı vaxtında əldə edə bildiyini qeyd etmişdir.

35-ci sualı 34-cü sualda “Bəli” cavab variantını seçmiş respondentlər cavablandırmışlar.

35. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı əsasən necə əldə edirsiniz?

Sual 422 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır. Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir. Ümumilikdə 444 cavab variantı alınmışdır. Onlardan 405 respondent 1, 18 respondent 2 və 1 respondent 3 cavab variantı seçmişdir.

		Respondent	
		Sayı	Faiz
	Qəzetlərdən	45	10,1%
	Televiziyadan	251	56,5%
	Dövlət qurumlarının vebsaytlarından	67	15,1%
	Dost - tanış sahibkarlardan	66	14,9%
	Yoxlama zamanı	6	1,3%
	Başqa yolla	9	2,0%
Cəmi		444	100,0%

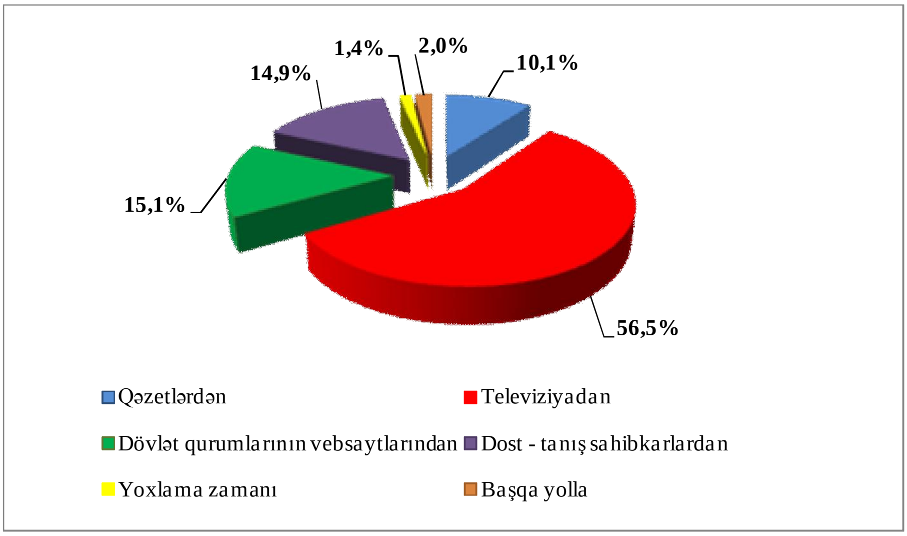

Gördüyümüz kimi mütləq əksəriyyət (56,5%) məlumatı televiziyadan əldə etmişdir. Bu siyahıda növbəti yerlədə 15,1%-lə dövlət qurumlarının vebsəhifələri, 14,9%-lə dost-tanış sahibkarlar, 10,1%-lə qəzetlər, 2,0%-lə müxtəlif yollar (radio, internet və poçt) və 1,4%-lə yoxlama zamanı cavab variantları durur.

36. Qanunları pozmadan Azərbaycanda bizneslə məşğul olmaq mümkündürmü?

Sual bütün respondentlər (700 respondent) tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli mümü kündür	323	46,1	46,1	46,1
Bəli, lakin çətindər və rüşvət verib işləmək daha rahatdır	121	17,3	17,3	63,4
Xeyr, mümkün deyil	154	22,0	22,0	85,4
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	102	14,6	14,6	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

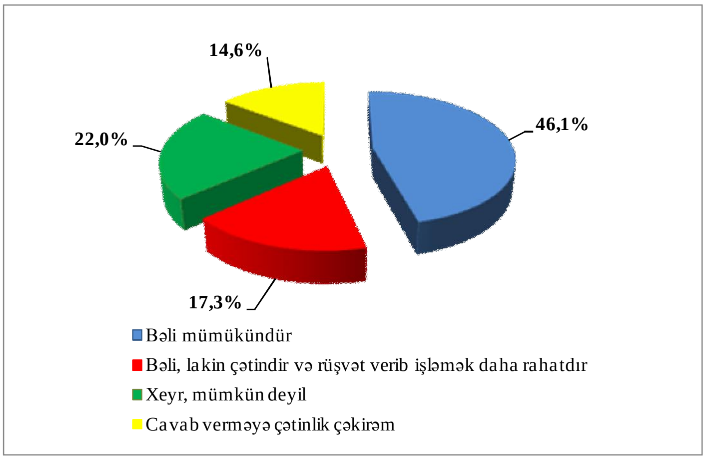

Gördüyümüz kimi əksəriyyət (46,1% və ya 323 respondent) rüşvətsiz işləmək mümkün olduğunu bildirmişdir. Respondentlərin 22,0%-i və ya 154 respondent rüşvətsiz işləməyin mümkün olmadığını qeyd etmişlər. 17,3% və ya 121 respondent "Bəli, lakin çətindir və rüşvət verib işləmək daha rahatdır" cavab variantının xeyrinə səs vermişdir. Nəhayət 14,6% və ya 102 respondent cavab verməyə çətinlik çəkdiyini vurğulamışdır.

Rüşvətsiz bizneslə məşğul olmaq mümkün deyil cavab variantını seşmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü:

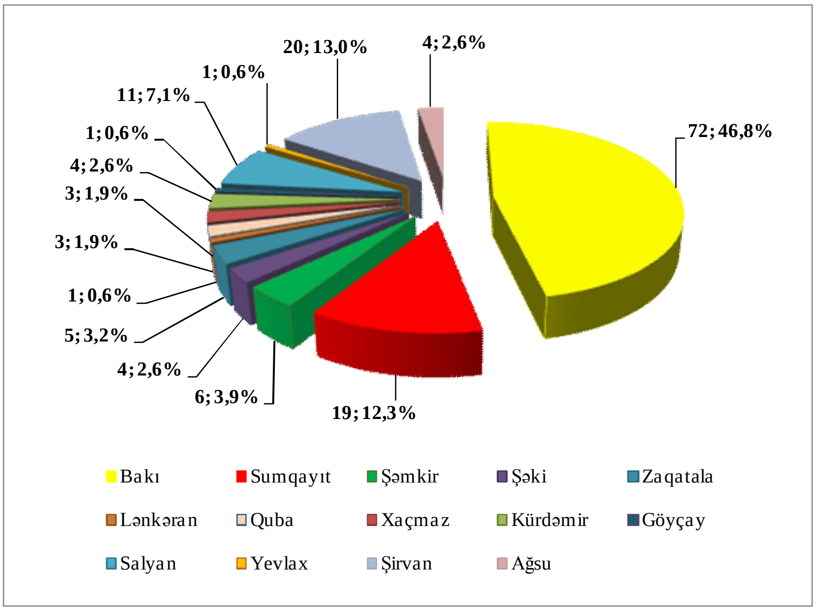

“Bəli, lakin çətindir və rüşvət verib işləmək daha rahatdır” cavab variantını seçmiş respondentlərin rayonlar üzrə bölgüsü:

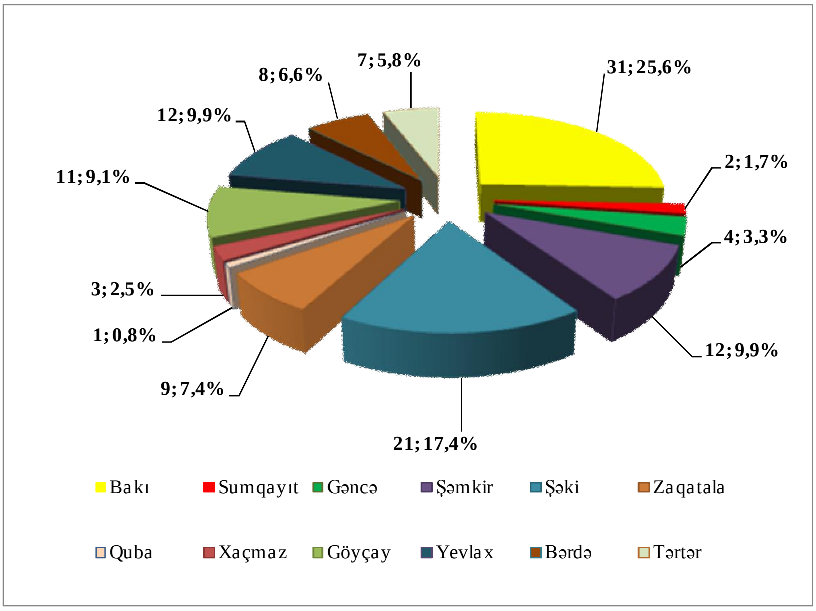

37. Modern və çevik idarəetmənin təmin edilməsi, dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya şərait yaradan halların aradan qaldırılması üçün əhaliyə elektron xidmətlərin göstərilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 23 may 2011-ci il tarixli fərman imzalamışdır. Bu fərmanla bütün mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılmış ki, 3 ay müddətində müvafiq tədbirləri həyata keçirsinlər. Fərmanın icrası nəticəsində vətəndaşların məmurlarla birbaşa ünsiyyəti xeyli azalacaq (yani məmurun rüşvət almaq imkanları), sənədləşdirmə sadələşəcək, vətəndaşların məlumatlılığı yaxşılaşacaq, ərizələrin baxılması sürətlənəcək. Bu Fərmalna əlaqədar aşağıdakı cavablardan birini seçin:

Sual 700 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Məlumatlıyam	352	50,3	50,3	50,3
Məlumatlıyam və səbirsizliklə onun icrasını gözləyirəm	204	29,1	29,1	79,4
Məlumatlı deyiləm	124	17,7	17,7	97,1
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	20	2,9	2,9	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

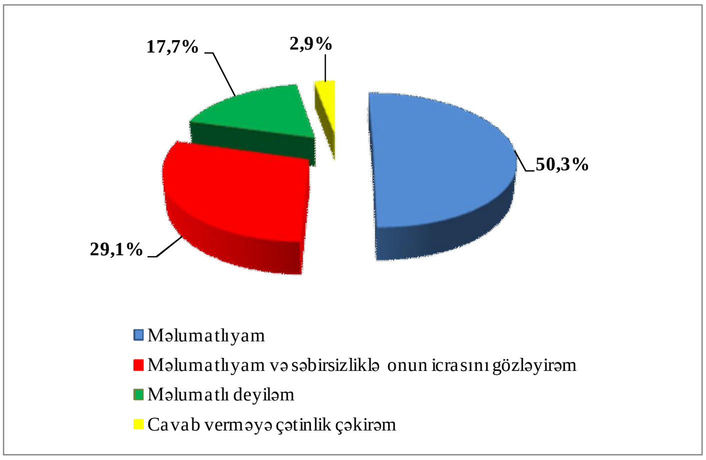

Respondentlərin yarıdan çoxu (50,3% və ya 352 respondent) Fərman haqqında məlumatlı olduğunu qeyd etmişdir. Daha 29,1% və ya 204 respondent həmin Fərmanın həyata keçirilməsini səbirsizliklə gözlədiyini bildirmişdir. 17,7% və ya 124 respondent bu Fərmandan məlumatsız olduğunu vurğulamışdır. Nəhayət, 2,9% və ya 20 respondent sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini qeyd etmişdir.

38. Azərbaycanda özəl biznesin inkişafını sürətləndirmək üçün hansı sahələrdə səyləri artırmağa ehtiyac var *(çox vacibdir – 1, vacibdir – 2, vacib deyil, mövcud durum məqbuldur – 3)*

Sualın cavablandırmasında bütün respondentlər (700 respondent) iştitak etmişdir. Sualın şərtlərinə görə respondentlər bütün cavab variantlarını qiymətləndirmişlər.

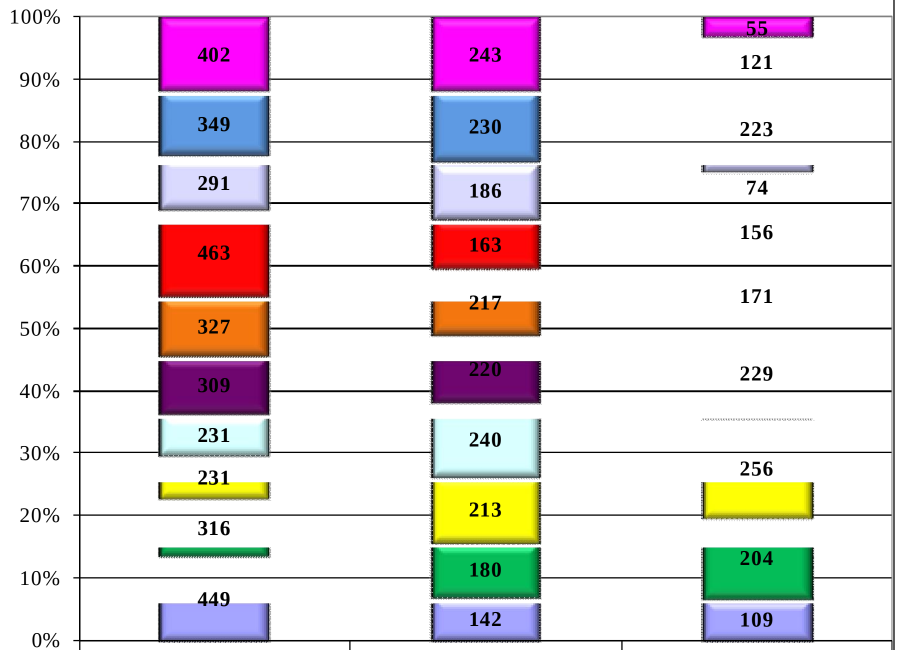

	Çox vacibdir	Vacib deyl	Mövcud durum məqbuldur
1 Özəl biznesi əsassız yoxlamalardan və müdaxilələrdən qorumaq	402	243	55
2 Özəl biznesin kreditləşməsini yaxşılaşdır	349	230	121
3 Antiinhisar nəzarətini gücləndirmək	291	186	223
4 Vergi növlərinin sayını azaltmaq	463	163	74
5 Gömrük prosedurlarını sadələşdirmək	327	217	156
6 Sosial ödəmələri azaltmaq	309	220	171
7 Əmlakın qeydiyyatını sadələşdirmək	231	240	229
8 Tikintiyə icazənin alınmasını sadələşdirmək	231	213	256
9 Lisenziya və icazələrin alınması sistemini sadələşdirmək	316	180	204
10 Məhkəmələrin ədalətliliyini artırmaq	449	142	109

39. Ölkədə sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması üçün sahibkarlar özləri nə etməlidirlər? *(çox vacibdir – 1, vacibdir – 2, vacib deyil - 3)*

Bu sual da 700 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır. Eynilə bu sualda da respondentlər bütün cavab variantlarını qiymətləndirmişlər.

	Çox vacibdir	Vacibdir	, Vacib deyil
1 Təşkilatlanmaq (assosiasiyalar qurmaq) və öz maraqlarını birgə qorumaq	278	225	197
2 Öz problemlərini KİV-də fəal surətdə səsləndirmək	207	257	236
3 Rüşvətxor məmurlara rüşvət verməkdən imtina etmək	543	108	49
4 Hüquqi biliklərini artırmaq	367	226	107
5 Biznesi idarə etmək biliklərini artırmaq	345	229	126

40. Dövlət qurumlarının yerli şöbələri və ya ayrı-ayrı məmurlar Sizi haqqsız incidirsə Siz hara şikayət etməyə üstünlük verirsiniz?

Sual cavablandırılmasında 700 respondentin hamısı iştirak etmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Məhkəməyə	116	16,6	16,6	16,6
Müvafiq nazirliyin (dövlət qurumunun) rəhbərliyinə	89	12,7	12,7	29,3
Milli Məclis üzvünə	14	2,0	2,0	31,3
Prezidentə	68	9,7	9,7	41,0
Bütün yuxarıdı qeyd edilən ünvanlara	82	11,7	11,7	52,7
Heç yerə. Çalışıram müvafiq qurumla dil tapım	331	47,3	47,3	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

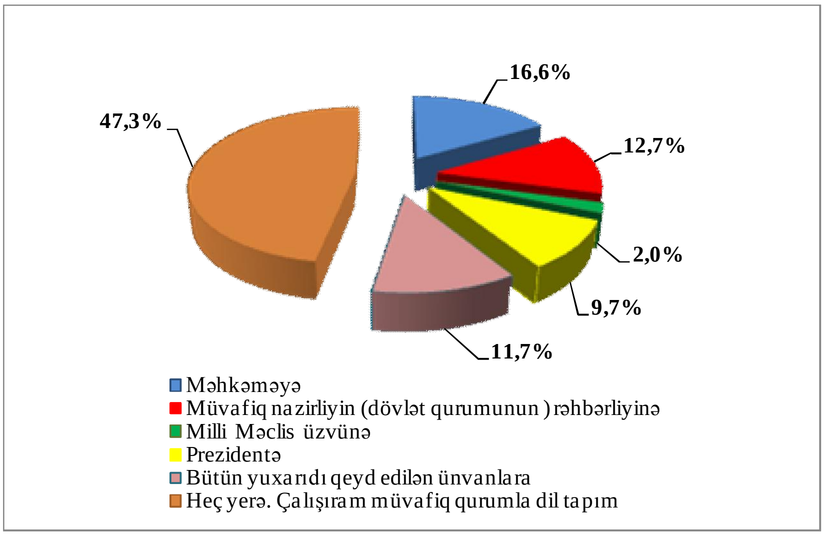

47,3% və ya 331 respondent olmaqla əksəriyyət heç yerə şikayət eymədiyini və müvafiq qurumla dil tapmağa çalışdığını bildirmişdir. 16,6% və ya 116 respondent məhkəməyə, 12,7% və ya 89 respondent müvafiq nazirliyin (dövlət qurumunun) rəhbərliyinə, 11,7% və ya 82 respondent mümkün olan bütün qurumlara, 9,7% və ya 68 respondent Prezidentə, nəhayət 2,0% və ya 14 respondent Milli Məclis üzvünə şikayət etdiyini qeyd etmişdir.

41. Azərbaycan Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmağa hazırlaşır. Siz bu barədə məlumatlısınızmı?

Sualı 700 respondent cavablandırmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Yaxşı məlumatlıyam	170	24,3	24,3	24,3
Eşitmişəm, lakin bilmirəm bu mənim sahibkarlıq fəaliyyətimə necə təsir edəcək	206	29,4	29,4	53,7
Xəbərim yoxdur	324	46,3	46,3	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

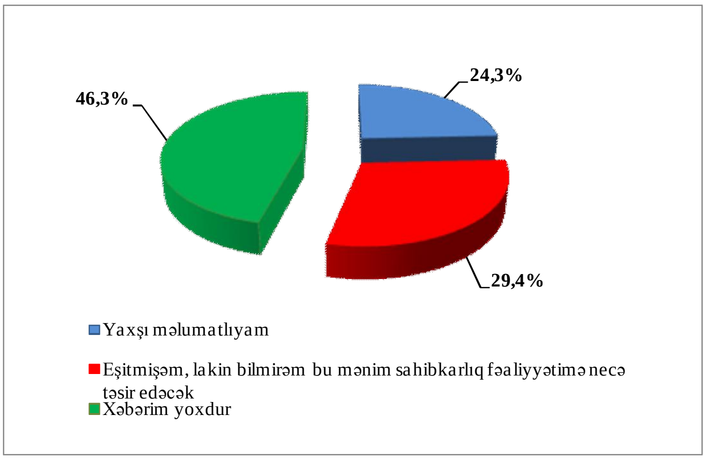

Cavablardan məlum olur ki, 46,3% və ya 324 respondent Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmağa hazırlaşmağı haqqında məlumatsızdır. Daha 29,4% və ya 206 respondent məlumatlı olduğunu, lakin bu məsələnin sahibkarlıq fəaliyyətinə nə təsir göstərə biləcəyi haqqında təsəvvürü olmadığını bildirmişdir. Yalnız 24,3% və ya 170 respondent bu haqda geniş məlumata malik olduğunu qeyd etmişdir.

42. Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatında üzvlüyünə daha yaxşı hazır olmaq üçün əlavə məlumatlara, məsləhətlərə, müxtəlif dövlət qurumları nümayəndələrilə görüşlərə ehtiyac duyursunuzmu?

Sual 700 respondent tərəfindən cavablandırılmışdır.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Bəli	332	47,4	47,4	47,4
Xeyr	368	52,6	52,6	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

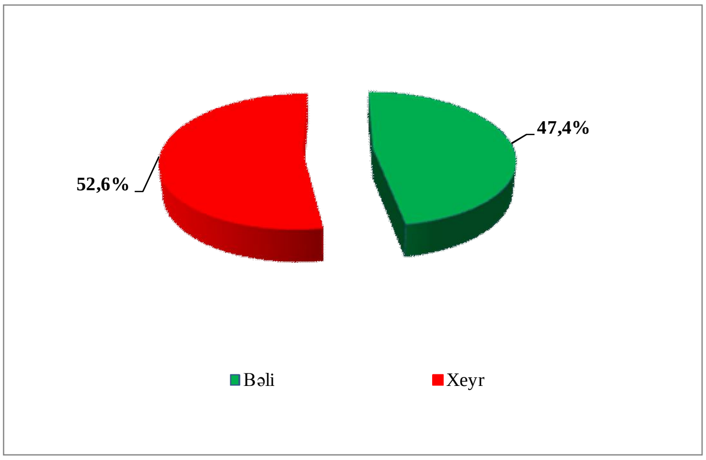

Maraqlıdır ki, 52,6% və ya 368 respondent əksəriyyət olmaqla Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatında üzvlüyü haqqında əlavə məlumat əldə etməyə ehtiyac duymadığını bildirmişdir.

43. Ölkədə sahibkarlıq mühitini təkcə şəxsi biznesinizə münasibətdə deyil, bütövlükdə qiymətləndirin:

Nəhayət, sonuncu sual 700 respondent tərəfindən qiymətləndirilmişdir.

	Sayı	Faiz	Real faiz	Faiz artımla
Yaxşı	335	47,9	47,9	47,9
Kafi	258	36,9	36,9	84,7
Qeyri kafi	86	12,3	12,3	97,0
Cavab verməyə çətinlik çəkirəm	21	3,0	3,0	100,0
Cəmi	700	100,0	100,0	

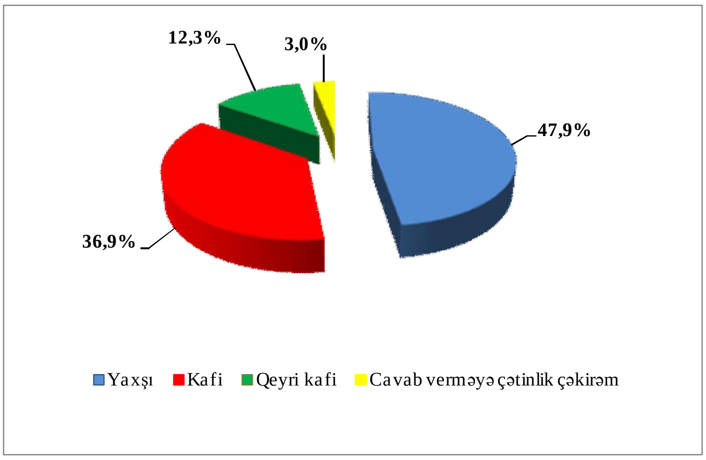

47,9% və ya 335 respondent ölkədə sahibkarlıq mühitini ümumilikdə yaxşı qiymətləndirmişdir. 36,9% və ya 258 respondent bu suala kafi cavab vermişdir. Daha 12,3% və ya 86 respondent narazıçılığını bildirərək sahibkarlıq mühitinin mövcud vəziyyətinə qeyri-kafi qiyməti vermişdir. 3,0% və ya 21 respondent bu sualı cavablandırmaqda çətinlik çəkdiyini qeyd etmişdir.

Nəticələr

Rəy sorğusu prosesində respondentlərin verdiyi cavablar aşağıdakı nəticələri əldə etməyə imkan verir:

1. Rəy sorğusu prosesində anonimliyin qorunub saxlanacağı elan olunmasına baxmayaraq, respondentlərin sorğuya müəyyən qorxu ilə yanaşması və bu qorxudan irəli gələn subyektivlik hiss olunmuşdur.

2. Ümumilikdə sorğu prosesində əldə olunmuş nəticələr, son illər respublika hökumətinin atdığı addımlar fonunda müsbət dəyişikliklərin baş verdiyini hiss etməyə imkan verir.

3. Araşdırma nəticəsində o da məlum olmuşdur ki, dövlət orqanları, xüsusilə aidiyyatı olan orqanlar tərəfindən keçirilən yoxlamalar nəzərəçarpacaq dərəcədə azalmışdır. Lakin rəy sorğusu kiçik sahibkarlıq subyektlərinin Polis tərəfindən yoxlamalara daha çox məruz qaldığını izləməyə imkan verir.

4. Rəy sorğusu nəticəsində məlum olur ki, kiçik sahibkarlıq subyektləri öz fəaliyyətləri ilə bağlı lisenziya alınmasına geniş müraciət edirlər. Əldə olunmuş nəticələr bu sahədə müəyyən problemlərin mövcud olduğuna işarə edir. Belə ki, layihə iştirakçısı olan və lisenziya alınması üçün müraciət edən respondetnlərin təqribən üçdə biri (30,6% və ya 95 respondent) bu məsələ ilə əlaqədar müəyyən narazıçılıq bildirmişdir.

5. Daşınmaz əmlakın qeydiyyatı ilə əlaqədar verilmiş suallar, bu sahədə də müəyyən problemlərin mövcudluğundan xəbər verir. Daşınmaz əmlakın qeydiyyatı ilə əlaqədar müraciət etmiş kiçik sahibkarlıq subyektlərinin yalnız 26,8%-i və ya 67 respondent müxtəlif problemlərlə üzləşdiyini qeyd etmişdir.

6. Rəy sorğusu prosesində kiçik sahibkarlıq subyektlərinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu ilə əməkdaşlığı haqqında suallar da verilmişdir. Son iki il ərzində Fondun öz fəaliyyətini regional səviyyədə genişləndirməsinə, kiçik sahibkarlığın maliyyələşdirilməsinə xüsusi diqqət yetirməsinə və s. baxmayaraq sorğuda iştirak etmiş respondentlərin yalnız 7,3%-i və ya 51 respondent Fonda müraciət etdiyi və onların da təqribən yarısının (49,0% və ya 25 respondent) kredit əldə etdiyi müəyyən olunmuşdur.

7. Sorğuda iştirak etmiş kiçik sahibkarlıq subyektləri vergi sistemində daha çox vergi dərəcələrinin aşağı salınması istəyini bildirmişlər. Eyni zamanda, məlum olmuşdur ki, vergilərin elektron ödənişi imkanlarından hələ də tam istifadə olunmur. Bu da ilk növbədə elektron ödəniş sistemində müəyyən çatışmazlıqların

mövcudluğundan, həmçinin kompyuter və internetin hələ də respublikamızı tam əhatə etmədiyindən asılı olduğu nəticəsinə gəlməyə imkan verir.

8. Araşdırma cüzi miqdarda (4,7% və ya 33 respondent) kiçik sahibkarlıq subyektinin xarici ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olduğunu müəyyənləşdirilmişdir. Xarici ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olmuş respondentlərin yalnız üçdə biri gömrük sistemində olan müəyyən problemlərdən narazıçılıq bildirmişdir.

9. Sorğu prosesində yalnız 5,4% və ya 38 respondent şirkət bağlamalı olduğunu bildirmişdir. Həmin respondentlərin yalnız 7,9%-i və ya 3 respondent şirkət bağlayarkən qeyri-rəsmi ödəniş həyata keçirdiyini qeyd etmişdir.

10. Sorğuda iştirak etmiş kiçik sahibkarlıq subyektlərinin 24,0%-i və ya 168 respondent tikinti işlərinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar icazə almalı olduğunu bildirmişdir. Həmin respondentlərin 44,6%-i və ya 75 respondent icazənin rüşvətsiz almağın qeyri-mümkün olduğunu qeyd etmişlər.

11. Eyni zamanda, respondentlər qanunvericilik haqqında məlumatları daha çox televiziya və müvafiq nazirliklərin internet səhifəsindən əldə etdiklərini bildirmişlər ki, bu da gələcəkdə məhz adı çəkilən vasitələrdən istifadə etməklə təbliğatın gücləndirilməsinə zəmin yaradır.

Əlavə 1. Rəy Sorğusu Anketi

SAHİBKARLIĞIN VƏ BAZAR İQTİSADİYYATININ İNKİŞAFINA YARDIM FONDU

HÖRMƏTLİ AZƏRBAYCAN SAHİBKARLARI!

Sahibkarlığın və Bazar İqtisadiyyatının İnkişafına Yardım Fondu Beynəlxalq Özəl Sahibkarlıq Mərkəzinin (ABŞ) dəstəklədiyi "İqtisadi islahatlar dialoqu" layihəsi çərçivəsində Azərbaycanda biznes mühitinin yaxşılaşdırılması üzrə əsas prioritetlərin dəqiqləşdirilməsi məqsədilə sorğu keçirir. Bu sorğunun və həmçinin qanunvericiliyin təhlilinin nəticələri əsasında işlənib hazırlanmış tövsiyələr hökumətə, parlamentə və ictimaiyyətə təqdim olunacaq.
Aşağıdakı sorğu anketi Dünya Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Beynəlxalq İqtisadi Azadlıq Şəbəkəsi, eləcə də Beynəlxalq Özəl Sahibkarlıq Mərkəzinin istifadə etdiyi biznes mühiti indikatorlarını nəzərə almaqla tərtib olunmuşdur. **Sizdən xahiş edirik ki, bu anketin suallarına cavab verəsiniz**. **Sizin cavablarınız heç yerdə açıqlanmayacaq və yalnız bütün sorğu iştirakçılarının (1000 nəfər sahibkar) cavablarının ümumiləşdirilməsində istifadə ediləcək.** Siz bu sorğunun nəticələri də daxil olmaqla bütün layihə materiallarının yayım siyahısına daxil ediləcəksiniz (əgər elektron ünvanınızı bizə açıqlayarsınızsa). Gələcəkdə Sizin ünvana sahibkarlar üçün faydalı olan digər informasiya-məlumat xarakterli və analitik materiallar göndəriləcək.
Sorğunu keçirənlər və layihə rəhbəri ilə əlaqə yaratmaq üçün telefon nömrəmizi (490 05 66) və E-mail ünvanımızı: bagirov.sabit@gmail.com nəzərinizə çatdırırıq.

Tədqiqatda iştirakınıza və yardımınıza görə Sizə əvvəlcədən təşəkkür edirik.

Qeyd: Kiçik sahibkarlıq subyektlərinin müəyyənləşdirilməsi onlarda çalışan işçilərin sayı və illik dövriyyəsi göstəriciləri əsasında, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş "İqtisadi fəaliyyət növləri üzrə kiçik sahibkarlıq subyektlərinin müəyyənləşdirilməsi meyarlarının hədləri" haqqında 2004-cü il 20 aprel tarixli 57 nömrəli qərarına (Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 18 dekabr tarixli 192 nömrəli qərarı ilə edilmiş dəyişikliklər nəzərə alınmaqla) müvafiq olaraq aşağıdakı kimi formalaşdırılmışdır: sənaye və tikintidə işçilərinin sayı 50 nəfərdən və illik dövriyyəsi 500 min manatdan, kənd təsərrüfatında işçilərinin sayı 25 nəfərdən və illik dövriyyəsi 250 min manatdan, topdansatış ticarət müəssisələrində işçilərinin sayı 15 nəfərdən və illik dövriyyəsi 1,0 milyon manatdan və iqtisadiyyatın digər sahələrində işçilərinin sayı 10 nəfərdən və illik dövriyyəsi 250 min manatdan az olan kiçik sahibkarlıq subyektləri.

ANKET

1. Biznesiniz üçün mövcud durum necədir?

1. Olduqca əlverişli
2. Əlverişli
3. Nə yaxşı, nə pis
4. Əlverişsiz
5. Olduqca əlverişsiz
6. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

2. Son illərdə biznesiniz genişlənibmi?

1. Bəli, xeyli
2. Birqədər
3. Nə artmayıb, nə də azalmayıb
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

3. Biznesinizin elə həmin sahədə və ya hər-hansı başqa sahədə genişləndirilməsini planlaşdırırsınızmı?

1. Bəli, üç ay ərzində
2. Bəli, altı ay ərzində
3. Bəli, bir il ərzində
4. Xeyr
5. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

4. Dövlət orqanlarından Sizin ofisə yoxlama məqsədi ilə tez-tezmi gəlirlər?

Nazirlik və ya digər dövlət qurumu	**Ən azı həftədə bir dəfə**	**Ən azı ayda bir dəfə**	**Ən azı yarım ildə bir dəfə**	**Ən azı ildə bir dəfə**	**Hələ ki gəlmə-yib**
1. Vergilər Nazirliyi					
2. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi					
3. Fövqəladə Hallar Nazirliyi					
4. Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Agentliyi					
5. Polis					
6. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi					
7. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi					
8. Rayon İcra Hakimiyyəti					
9. Sanitar-Epidiomoloji qurumlarından					
10.					

5. Müşahidələrinizə əsasən, məmurların ziyarəti (tək Sizi deyil, ümumiyyətlə) daha çox hansı məqsəd daşıyır?

1. Qanuni yoxlama
2. Aylıq və ya illik haqq tələbi
3. Sahibkarın fəaliyyət sahəsini dəyişməsi tələbi
4. Sahibkarın dükanının, müəssisəsinin və s. yerini dəyişməsi tələbi
5. Kimisə işə götürmək tələbi
6. Və s.
7. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

6. 2011-ci ilin əvvəlindən korrupsiyanın azaldılması məqsədilə ölkə rəhbərliyi tərəfindən bir sıra ciddi addımlar atılmışdır. Siz bunun nəticəsində rüşvət tələblərinin azalmasını artıq hiss edirsinizmi?

1. Bəli, vəziyyət xeyli yaxşılaşıb
2. Vəziyyət qismən yaxşılaşıb
3. Dəyişiklik hələ hiss olunmur
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

7. Siz işlədiyiniz iqtisadiyyat sektorunda rəqabət şərtlərini necə qiymətləndirirsiniz?

1. Ədalətlidir
2. Ədalətsizdir
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

8. Siz lisenziya almalı olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın “Xeyr” olduğu halda 12-ci suala keçin.

9. Lisenziya almaq Sizə çətinmi olub?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavab "xeyr"disə 12-ci suala keçin

10. Çətinliklər nədən ibarət olub? (bir neçə cavabı seçə bilərsiniz)

1. Lisenziya verən müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik
2. Qaydalar birmənalı və aydın deyil
3. Lisenziya almaq üçün müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması
4. Başqa çətinlik ____

11. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün lisenziya və ya hər hansı icazə almaq rüşvətsiz mümkündürmü?

1. Bəli
2. Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən
3. Xeyr

12. Siz daşınmaz əmlakınızı qeydiyyatdan keçirməli olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın "Xeyr" olduğu halda 16-cı suala keçin.

13. Daşınmaz əmlakınızı qeydiyyatdan keçirərmək çətinmi olub?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavab "xeyr"disə 16-cı suala keçin

14. Çətinliklər nədən ibarət olub? (bir neçə cavabı seçə bilərsiniz)

1. Müvafiq dövlət qurumunda süründürməçilik
2. Qaydalar birmənalı və aydın deyil
3. Müxtəlif dövlət qurumlarından arayış xarakterli sənədlərin toplanması
4. Başqa çətinlik ____

15. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti üçün daşınmaz əmlakın qeydiyyatdan keçirilməsi rüşvətsiz mümkündürmü?

1. Bəli
2. Bəli, lakin asan deyil, çox vaxt və əsəb itirirsən
3. Xeyr

16. Siz Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna kredit almaq üçün müraciət etmisinizmi?

1. Bəli
2. Xeyr
3. Mən ümumiyyətlə belə fondun varlığı haqqında eşitməmişəm

Müraciət etmədiyiniz halda 19-cu suala keçin.

17. Siz Fonddan kredit ala bilmisinizmi?

1. Bəli
2. Xeyr

18. Kredit almaq əlavə xərclər (rüşvət) tələb edibmi?

1. Bəli
2. Xeyr
3. Cavabdan imtina edirəm

19. Siz özünüzü məmurların özbaşınalığından müdafiə olunmuş hesab edirsinizmi?

1. Bəli
2. Qismən
3. Xeyr
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

20. Fikrinizcə, vergi sistemində nəyi dəyişmək lazımdır?

1. Vergi dərəcələrini aşağı salmalı
2. Vergilərin sayını azaltmalı
3. Kadrları
4. Indiki dövrdə hər şey faydasızdır
5. Başqa təklifiniz varsa, göstərin______________________
6. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

21. Siz vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə edirsinizmi?

1. Bəli
2. Bəli və çox razıyam
3. Hələ ki yox, lakin hazırlaşıram
4. Xeyr, ehtiyac duymuram

Cavabınızın "Bəli" olduğu halda 23-cü suala keçin.

22. Vergilərin elektron ödənişi imkanından istifadə etməməyinizin səbəbi nədir?

1. Mənim üçün bu, çətin işdir, mənim elektron sistemində işləmək təcrübəm yoxdur
2. Mən elektron sistemə etibar etmirəm, ehtiyat edirəm ki, o zaman hər hansı problem çıxarsa, cavab verməli mən olacağam
3. Vergiləri ənənəvi yolla ödəmək daha asandır
4. Başqa səbəb:_________________________

23. Siz xarici ticarət əməliyyatları ilə məşğul olursunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr
3. İndi xeyr, əvvəllər olurdum

Cavabınızın "Yox" olduğu halda 27-ci suala keçin.

24. Xarici ticarət əməliyyatlarını həyata keçirərkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarının sayını və mürəkkəbliyini Siz necə qiymətləndirirsiniz?

1. Olduqca artıq
2. Normal
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

25. Gömrük rəsmiləşdirməsini keçmək Sizə harada daha rahatdır?

1. Azərbaycan gömrüyündə
2. Rusiya gömrüyündə
3. Gürcüstan gömrüyündə
4. Türkiyə gömrüyündə
5. İran gömrüyündə
6. Hər yerdə eynilə pisdir
7. Hər yerdə eynilə rahatdır
8. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

26. Gömrükdə broker xidmətindən istifadə etmək necədir?

1. Məcburi
2. Könüllü
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

27. Siz yaxın keçmişdə (son iki ildə) şirkət bağlamalı olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın "Xeyr" olduğu halda 31-ci suala keçin.

28. Şirkət bağlanarkən sənədlərin rəsmiləşdirilməsi prosedurlarının sayı və mürəkkəbliyini Siz necə qiymətləndirirsiniz?

1. Olduqca artıq
2. Normal
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

29. Şirkətin bağlanmasına Siz nə qədər vaxt (gün) sərf etmisiniz?

1. ____________________
2. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

30. Şirkəti bağlayarkən Siz hər hansı qeyri-rəsmi ödənişlər etməli olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr
3. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

31. Siz hər hansı tikinti işlərinə icazə almalı olmusunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın "Xeyr" olduğu halda 34-cü suala keçin.

32. Hansı vaxta icazə ala bimisiniz?

1. 1 aya
2. 3 aya
3. 6 aya
4. 1 ilə
5. 1 ildən çox müddətə

33. Fikrinizcə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar tikintiyə icazəni rüşvətsiz almaq mümkündürmü?

1. Bəli
2. Xeyr

34. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı vaxtında əldə edə bilirsinizmi?

1. Bəli
2. Xeyr

Cavabınızın "Xeyr" olduğu halda 36-cı suala keçin.

35. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqəli dövlət qurumlarının qərarları barədə məlumatı əsasən necə əldə edirsiniz?

1. Qəzetlərdən
2. Televiziyadan
3. Dövlət qurumlarının vebsəhifələrindən
4. Dost-tanış sahibkarlardan
5. Yoxlama zamanı
6. Başqa yolla ____

36. Qanunları pozmadan Azərbaycanda bizneslə məşğul olmaq mümkündürmü?

1. Bəli, mümkündür
2. Bəli, lakin çətindir və rüşvət verib işləmək daha rahatdır
3. Xeyr, mümkün deyil
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

37. Modern və çevik idarəetmənin təmin edilməsi, dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya şərait yaradan halların aradan qaldırılması üçün əhaliyə elektron xidmətlərin göstərilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 23 may 2011-ci il tarixli fərman imzalamışdır. Bu fərmanla bütün mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılmış ki, 3 ay müddətində müvafiq tədbirləri həyata keçirsinlər. Fərmanın icrası nəticəsində vətəndaşların məmurlarla birbaşa ünsiyyəti xeyli azalacaq (yani məmurun rüşvət almaq imkanları), sənədləşdirmə sadələşəcək, vətəndaşların məlumatlılığı yaxşılaşacaq, ərizələrin baxılması sürətlənəcək. Bu Fərmalna əlaqədar aşağıdakı cavablardan birini seçin:

1. Məlumatlıyam
2. Məlumatlıyam və səbirsizliklə onun icrasını gözləyirəm
3. Məlumatlı deyiləm
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

38. Azərbaycanda özəl biznesin inkişafını sürətləndirmək üçün hansı sahələrdə səyləri artırmağa ehtiyac var *(çox vacibdir – 1, vacibdir – 2, vacib deyil, mövcud durum məqbuldur - 3)*

1. Özəl biznesi əsassız yoxlamalardan və müdaxilələrdən qorumaq -
2. Özəl biznesin kreditləşməsini yaxşılaşdırmaq -
3. Antiinhisar nəzarətini gücləndirmək -
4. Vergi növlərinin sayını azaltmaq -
5. Gömrük prosedurlarını sadələşdirmək -
6. Sosial ödəmələri azaltmaq -
7. Əmlakın qeydiyyatını sadələşdirmək -
8. Tikintiyə icazənin alınmasını sadələşdirmək -
9. Lisenziya və icazələrin alınması sistemini sadələşdirmək -
10. Məhkəmələrin ədalətliliyini artırmaq -

39. Ölkədə sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması üçün sahibkarlar özləri nə etməlidirlər? *(çox vacibdir – 1, vacibdir – 2, vacib deyil - 3)*

1. Təşkilatlanmaq (assosiasiyalar qurmaq) və öz maraqlarını birgə qorumaq -
2. Öz problemlərini KİV-də fəal surətdə səsləndirmək -
3. Rüşvətxor məmurlara rüşvət verməkdən imtina etmək -
4. Hüquqi biliklərini artırmaq -
5. Biznesi idarə etmək biliklərini artırmaq -

40. Dövlət qurumlarının yerli şöbələri və ya ayrı-ayrı məmurlar Sizi haqqsız incidirsə Siz hara şikayət etməyə üstünlük verirsiniz?

1. Məhkəməyə
2. Müvafiq nazirliyin (dövlət qurumunun) rəhbərliyinə
3. Milli Məclis üzvünə (deputatiniza)
4. Prezidentə
5. Bütün yuxarıda qeyd edilən ünvanlara
6. Heç yerə. Çalışıram müvafiq qurumla dil tapım

41. Azərbaycan Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmağa hazırlaşır. Siz bu barədə məlumatlısınızmı?

1. Yaxşı məlumatlıyam
2. Eşitmişəm, lakin bilmirəm bu mənim sahibkarlıq fəaliyyətimə necə təsir edəcək
3. Xəbərim yoxdur

42. Azərbaycanın Ümumdünya Ticarət Təşkilatında üzvlüyünə daha yaxşı hazır olmaq üçün əlavə məlumatlara, məsləhətlərə, müxtəlif dövlət qurumları nümayəndələrilə görüşlərə ehtiyac duyursunuzmu?

1. Bəli
2. Xeyir

43. Ölkədə sahibkarlıq mühitini təkcə şəxsi biznesinizə münasibətdə deyil, bütövlükdə qiymətləndirin:

1. Yaxşı
2. Kafi
3. Qeyri-kafi
4. Cavab verməyə çətinlik çəkirəm

* * * * * * *

<u>**SORĞU İŞTİRAKÇISI HAQQINDA İNFORMASİYA**</u>

1. Şəhər, rayon:____

2. Cavab verənin adı, soyadı:____

3. Sahibkarlıq sahəsinin adı:____

4. Sahibkarlıq fəaliyyətinin stajı:____

5. İşçilərin sayı:____

6. Telefon nömrəsi:____________________ E-mail: _______________________________________